

Jaarverslag 2015 van het Sociaal en Cultureel Planbureau

Het Sociaal en Cultureel Planbureau is ingesteld bij Koninklijk Besluit van 30 maart 1973.

Het Bureau heeft tot taak:

- a wetenschappelijke verkenningen te verrichten met het doel te komen tot een samenhangende beschrijving van de situatie van het sociaal en cultureel welzijn hier te lande en van de op dit gebied te verwachten ontwikkelingen;
- b bij te dragen tot een verantwoorde keuze van beleidsdoelen, benevens het aangeven van voor- en nadelen van de verschillende wegen om deze doeleinden te bereiken;
- c informatie te verwerven met betrekking tot de uitvoering van interdepartementaal beleid op het gebied van sociaal en cultureel welzijn, teneinde de evaluatie van deze uitvoering mogelijk te maken.

Het scp verricht deze taken in het bijzonder bij problemen die het beleid van meer dan één departement raken.

De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is als coördinerend minister voor het sociaal en cultureel welzijn verantwoordelijk voor het door het scp te voeren beleid. Over de hoofdzaken hiervan heeft hij/zij overleg met de minister van Algemene Zaken; van Veiligheid en Justitie; van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties; van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap; van Financiën; van Infrastructuur en Milieu; van Economische Zaken; en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Zet- en binnenwerk: Textcetera, Den Haag

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.repro-recht.nl). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (art. 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

Sociaal en Cultureel Planbureau
Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag
(070) 340 70 00
www.scp.nl
info@scp.nl

Inhoud

Voorwoord	5
Afgeronde projecten naar thema	6
Arbeid, inkomen en sociale zekerheid	7
Cultuur en media	10
Emancipatie	11
Leefsituatie en participatie	13
Minderheden en integratie	17
Onderwijs	20
Publieke dienstverlening	21
Publieke opinie en culturele veranderingen	22
Sport	25
Jeugd en gezin	26
Zorg voor mensen met beperkingen	28
Methodologische ontwikkelingen	32
Internationale samenwerking	34
Kennisverspreiding en advisering	36
Communicatie	38
Organisatie, personeel en financiën	40
Externe publicaties van medewerkers	42
SCP-extern: nevenactiviteiten en lidmaatschappen	53

SCP-publicaties in 2015	60
Medewerkers in 2015	63

Voorwoord

Het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) heeft de ambitie het instituut van Nederland te zijn dat de feitelijke en ervaren leefsituatie in Nederland in kaart brengt. Het stelt daarbij de vragen die op middellange termijn op onze samenleving afkomen. Daarmee vervult het SCP met zijn onderzoek een brugfunctie tussen de overheid en de samenleving.

Eind 2015 werd het SCP gevisiteerd door een onafhankelijke commissie van wetenschappers en vertegenwoordigers van beleid, maatschappelijke organisaties en journalistiek. In het rapport *Versterken van de nieuwe koers: evaluatie van het SCP 2010-2015* oordeelde de commissie dat het SCP er zeer goed in slaagt om die brugfunctie tussen overheid, wetenschap en samenleving te vervullen. De wetenschappelijke, beleidsmatige en maatschappelijke relevantie van het onderzoek worden, zo concludeerde de visitatiecommissie, hoog gewaardeerd en het gebruik van de kennisproducten is groot.

De kracht van veel SCP-onderzoek zit in de longitudinale dataverzamelingen over hoe het de burgers in Nederland vergaat op de terreinen onderwijs, zorg, geloofsbeleving, welzijn, arbeid, tijdbesteding en tal van andere maatschappelijke terreinen. De commissie gaf aan dat het SCP met de in 2014 ingezette strategische koers 2015-2020 de goede weg is in geslagen om ook naar de toekomst toe deze kennis effectief te delen met de politiek, beleidsmakers en de samenleving.

Betrouwbare kennisdeling met lokale en regionale overheden, met maatschappelijke organisaties, media en burgers over de leefsituatie in Nederland, over de sociale cohesie in de samenleving en over de verhouding van burgers tot de overheid is van groot belang in een tijd waarin veel informatie via allerlei kanalen tot ons komt. Het SCP wil in de komende jaren de 'interface' met het beleid en met de samenleving verder versterken om tot optimale kennisdeling te komen. De terugblik in dit jaarverslag laat zien hoe we daar in 2015 vorm en inhoud aan hebben gegeven.

Prof.dr. Kim Putters
Directeur SCP

Afgeronde projecten naar thema

Arbeid, inkomen en sociale zekerheid

Cultuur en media

Emancipatie

Leefsituatie en participatie

Minderheden en integratie

Onderwijs

Publieke dienstverlening

Publieke opinie en culturele veranderingen

Sport

Jeugd en gezin

Zorg voor mensen met beperkingen

Methodologische ontwikkelingen

Arbeid, inkomen en sociale zekerheid

Aanbod van arbeid 2014

Arbeidsdeelname, flexibilisering en duurzame inzetbaarheid

Jan Dirk Vlasblom, Patricia van Echtelt, Marian de Voogd-Hamelink

Het verhogen van de arbeidsdeelname is een van de hoofddoelstellingen van het arbeidsmarktbeleid. Duurzame inzetbaarheid van werkenden staat centraal. Werkenden moeten tot aan de pensioengerechtigde leeftijd blijvend en breed actief blijven op de arbeidsmarkt. Mobiliteit, scholing en een gezonde werkomgeving zijn dan onontbeerlijk. Deze publicatie beschrijft de ontwikkelingen op dit terrein zowel vanuit het perspectief van werkenden als niet-werkenden. De trends in arbeidsdeelname van verschillende groepen en de flexibilisering van de arbeidsmarkt komen ook uitgebreid aan bod.

De publicatie is gebaseerd op de gegevens uit een langlopend onderzoek onder 4500 werkenden en niet-werkenden dat het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) sinds 2010 coördineert. De studie wordt iedere twee jaar herhaald.

Co-wonen in context

Samenwonende generaties, mantelzorg en de kostendelersnorm in de AOW

Cok Vrooman, Alice de Boer, Jean Marie Wildeboer Schut, Isolde Woittiez, Mirjam de Klerk
(alleen verkrijgbaar als pdf)

Deze achtergrondstudie laat zien wat er bekend is over de verbanden tussen het samenwonen van ouderen met hun volwassen kinderen, financiële prikkels, en het verlenen van mantelzorg. De aanleiding is de voorgestelde invoering van een kostendelersnorm in de AOW. Ook worden aanbevelingen gedaan voor toekomstig onderzoek op het snijvlak van zorg en sociale zekerheid.

De studie is verricht op verzoek van de staatssecretaris van szw, naar aanleiding van een toezegging aan de Eerste Kamer.

De onderkant van de arbeidsmarkt in 2025

Marloes de Graaf-Zijl, Edith Josten, Stefan Boeters, Evelien Eggink, Jonneke Bolhaar, Ingrid Ooms, Adri den Ouden, Isolde Woittiez
(alleen verkrijgbaar als pdf)

Ruim twee miljoen werkenden en werkzoekenden in Nederland hebben een laag opleidingsniveau. Een flink deel van hen heeft het moeilijk op de arbeidsmarkt. Zo zijn ze anderhalf keer vaker werkloos dan gemiddeld. Geregeld steekt de zorg de kop op dat de situatie van laagopgeleiden in de nabije toekomst verder achteruit zal gaan. In dit rapport laten het Centraal Planbureau (CPB) en het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) zien hoe de positie van laagopgeleiden de afgelopen jaren veranderde en of hun achterstand ten opzichte van

middelbaar en hoogopgeleiden groeit. Daarnaast worden scenario's voor 2025 gepresenteerd. Het onderzoek is uitgevoerd op verzoek van het ministerie van szw.

[Pensioenen: solidariteit en keuzevrijheid](#)

[Opvattingen van werkenden over aanvullende pensioenen](#)

Stella Hoff

(alleen verkrijgbaar als pdf)

In de afgelopen jaren is duidelijk geworden dat het ouderdomspensioen niet zo vanzelfsprekend is als altijd werd gedacht. Door de vergrijzing, slechte beleggingsresultaten en een lage rente is de financiële positie van pensioenfondsen zodanig verslechterd, dat veel van hen moesten besluiten om te korten op de pensioenuitkeringen. Ook verandert de arbeidsmarkt; mensen wisselen vaker van baan of starten als zzp-er. Het is daarom de vraag of het huidige pensioenstelsel nog wel voldoet aan de behoeften van de huidige en toekomstige werkenden.

In 2014 is, in het kader van de Nationale Pensioendialoog, met deskundigen en belangstellenden gediscussieerd over allerlei aspecten van het pensioenstelsel. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft het scp gevraagd onderzoek te doen naar het draagvlak voor solidariteit in de aanvullende pensioenen: willen mensen nog wel gezamenlijk een pensioen opbouwen? Welke maatschappelijke trends zijn daarbij relevant? En in hoeverre geven mensen de voorkeur aan collectieve of juist aan individuele pensioenregelingen? In dit rapport geven we antwoord op deze vragen.

Pensions: solidarity and choice

[Opinions of working people on supplementary pensions](#)

[Opinions of working people on supplementary pensions](#)

Stella Hoff

(alleen verkrijgbaar als pdf)

Vertaling in het Engels van het rapport *Pensioenen: solidariteit en keuzevrijheid. Opvattingen van werkenden over aanvullende pensioenen*. De samenvatting van dit rapport is ook verkrijgbaar in het Japans.

[Vraag naar arbeid 2015](#)

Patricia van Echtelt, Roelof Schellingerhout, Marian de Voogd-Hamelink

Het arbeidsmarktbeleid is erop gericht de arbeidsdeelname te verhogen. Een belangrijke rol is weggelegd voor de werkgevers. Investerings in het personeel zijn van belang om werknemers duurzaam inzetbaar te houden. Welk personeelsbeleid voeren ondernemers en gaan de ontwikkelingen in de door de overheid gewenste richting?

Het rapport behandelt een aantal actuele beleidsthema's, zoals flexibilisering van de arbeid, van-werk-naar-werk activiteiten, scholing en de combinatie van arbeid en zorg.

Ook beschrijft het welke aandacht werkgevers schenken aan bijzondere doelgroepen zoals ouderen en mensen met gezondheidsbeperkingen.

De publicatie is gebaseerd op een langlopend onderzoek onder bijna 3000 werkgevers en wordt elke twee jaar herhaald. Sinds 2010 beheert het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) de uitkomsten daarvan.

Cultuur en media

Gisteren vandaag

Erfgoedbelangstelling en erfgoedbeoefening (Het culturele draagvlak, deel 15)

Andries van den Broek, Pepijn van Houwelingen

Erfgoed is actueel en kan de gemoederen danig in beweging brengen. Zoveel werd de laatste tijd wel duidelijk. De discussie over Zwarte Piet houdt velen bezig. En wat te doen met ‘De muur van Mussert’: restaureren of laten verpieteren? Is Michiel de Ruyter nou een held of niet?

Deze publicatie kijkt verder en schetst de belangstelling voor erfgoed in bredere zin. Hoeveel mensen zijn er in geïnteresseerd? Hoeveel komen er – indirect via media en rechtstreeks via bezoek – mee in aanraking? En hoeveel zijn er te rekenen tot de ‘erfgoedbeoefenaars’? (Anders dan in de kunst is het begrip ‘amateur’ hier uit den boze.)

We beschrijven wie met welke vorm van erfgoedbeoefening in de weer is: molenaars, archeologen en stamboomonderzoekers. Of zij zich op basis van hun passie hebben georganiseerd, en zo ja: hoe dan? Welke activiteiten ontplooiën ze en hoe komen zij aan informatie?

Wij hebben nationaal beschikbare gegevens verzameld en een enquête uitgezet. En wij hebben het lokale sociale weefsel rondom erfgoed in Alphen aan den Rijn (inclusief de tot die gemeente behorende dorpen als Boskoop en Benthuizen) in kaart gebracht.

Media:tijd in beeld

Dagelijkse tijdbesteding aan media en communicatie (Het culturele draagvlak, deel 14)

Nathalie Sonck, Jos de Haan

In het huidige medialandschap is het moeilijk om het mediagebruik te onderscheiden van persoonlijke communicatie. De activiteiten kunnen deels via dezelfde apparatuur en soms gelijktijdig plaatsvinden. In dit rapport presenteren we een gedetailleerd beeld van zowel het mediagebruik als van de persoonlijke communicatie via media op basis van nieuw mediatijdsbestedingsonderzoek getiteld: Media:tijd, dat eind 2013 is uitgevoerd.

We beschrijven het lezen, luisteren, kijken, surfen, gamen en communiceren van de Nederlandse bevolking van 13 jaar en ouder in alle mogelijke hoedanigheden.

Bovendien gaan we in op de vraag welke media Nederlanders naast elkaar gebruiken (media-diversiteit), en welke op hetzelfde moment (media-multitasking). Ook gaan we nader in op de sociale functie van het mediagebruik.

Emancipatie

55-plussers en seksuele oriëntatie

Ervaringen van lesbische, homoseksuele, biseksuele en heteroseksuele 55-plussers

Jantine van Lisdonk, Lisette Kuiper

Dit rapport gaat over lesbische, homoseksuele en biseksuele (LHB) 55-plussers in Nederland. We kijken naar overeenkomsten en verschillen tussen LHB en heteroseksuele 55-plussers in sociale participatie, welzijn en verwachtingen omtrent toekomstige (mantel)zorg. Ook gaat het in op een aantal zaken die alleen bij LHB 55-plussers een rol spelen, zoals het meemaken van negatieve reacties, het wel of niet open zijn over je oriëntatie en verwachtingen die LHB's hebben over de LHB-vriendelijkheid van de zorg. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de Directie Emancipatie van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Vrouwen, mannen en de hulp aan (schoon)ouders

Alice de Boer, Mirjam de Klerk, Ans Merens.

(alleen verkrijgbaar als pdf)

De overheid wil graag dat burgers participeren. Het gaat dan bijvoorbeeld om hulp aan geven aan hulpbehoevende naasten, zoals oude ouders, maar ook om deelname aan de arbeidsmarkt. Hoe denken mensen eigenlijk over de hulp aan hun ouders? Welk deel van de hulp aan ouders komt van vrouwen en wat doen mannen? In hoeverre kunnen ze zo'n zorgtaak combineren met een betaalde baan?

Dit rapport laat zien of vrouwen vaker hulp geven aan hun (schoon)ouders dan mannen, in hoeverre ze verschillen in opvattingen en bereidheid ten aanzien van hulp aan ouders en hoe vaak ze een zorgtaak combineren met betaald werk. De gegevens hebben betrekking op 18-64 jarigen en komen uit verschillende bronnen die bij het SCP aanwezig zijn.

Wel trouwen, niet zoenen

De houding van de Nederlandse bevolking tegenover lesbische, homoseksuele, biseksuele en transgender personen 2015

Lisette Kuiper

Dit rapport beschrijft op grond van de meest recente en betrouwbare gegevens de houding van de Nederlandse bevolking ten aanzien van lesbische, homoseksuele, biseksuele en transgender personen (LHBT's) en de verschillen met andere landen. De meerderheid van de Nederlandse bevolking heeft geen problemen met LHBT's en Nederland kent in vergelijking met andere landen een tolerant klimaat. Er zijn wel grote verschillen tussen bevolkingsgroepen in de Nederlandse samenleving. Ook verschilt de houding per onderwerp, zoals gelijke rechten voor LHBT's of de vraag of men met een man of vrouw van doen heeft.

Het onderzoek is uitgevoerd op verzoek van de Directie Emancipatie van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Leefsituatie en participatie

Betrokken wijken

Ervaringen van bewoners en professionals met wijkverbetering in vier (voormalige) aandachtswijken

Jeanet Kullberg, Lonneke van Noije, Esther van den Berg, Wouter Mensink, Malika Igalla, m.m.v. Hanneke Posthumus

Hoe kijken bewoners, ondernemers en professionals in aandachtswijken terug op alle inspanningen die in de afgelopen tien tot vijftien jaar zijn gedaan om de leefbaarheid en veiligheid in hun wijk te verbeteren? Waar zien zij de successen, gemiste kansen en uitdagingen voor de toekomst? Gesprekken met betrokkenen in vier naoorlogse aandachtswijken vormen de ruggengraat van deze studie naar de resultaten van het 40-wijkenbeleid: bewoners uit Nieuwland in Schiedam, Kruiskamp in Amersfoort en Slotervaart en de Bijlmer K-buurt in Amsterdam.

Een breed spectrum van interventies komt aan bod, op het terrein van wonen, het schoon, heel en veilig houden van de wijken, de wijkeconomie, sociale stijging van bewoners, ontmoeten, integreren, sporten, cultuur en ondersteunen van bewoners met persoonlijke problemen.

Bijzondere aandacht is er voor enkele speerpunten van het 40-wijkenbeleid: de integrale aanpak, het belang van de persoonlijke factor en de rol van bewoners – die kan uiteenlopen van ‘onbevleete’ burgerinitiatieven en bewonersbedrijven in de wijk tot dienstbare rollen op uitnodiging van professionals. Vanuit het perspectief van betrokkenen maken we de balans op van werkwijzen die van pas kunnen komen bij de ontwikkeling van lokaal beleid.

De publicatie is een vervolg op eerdere studies over het 40-wijkenbeleid: *Wonen, wijken en interventies* (2011) en *Werk aan de wijk* (2013).

De sociale staat van Nederland 2015

Rob Bijl, Jeroen Boelhouwer, Evert Pommer, Iris Andriessen, (red.)

Hoe gaat het met de Nederlandse bevolking? Dat is de centrale vraag in *De sociale staat van Nederland 2015*. Deze vraag beantwoorden we aan de hand van een beschrijving van belangrijke levensgebieden en maatschappelijke terreinen: publieke opinie, onderwijs, inkomen en werk, gezondheid en zorg, maatschappelijke en politieke participatie en betrokkenheid, vrijetijdsbesteding, sociale veiligheid en wonen.

Door deze uiteenlopende thema's in samenhang te beschrijven, door ze te plaatsen in de context van economische en demografische ontwikkelingen in onze samenleving en door de trends in de tijd weer te geven komen we tot een beeld van de leefsituatie van de Nederlandse bevolking.

In De sociale staat van Nederland (SSN) beschrijven we niet alleen hoe Nederland en de Nederlanders er op dit moment voor staan, maar ook welke veranderingen in de kwaliteit van leven zich de afgelopen tien jaar hebben voorgedaan en hoe Nederland presteert in vergelijking met andere Europese landen.

We besteden ook aandacht aan afzonderlijke groepen. De mogelijkheden, kansen en voorkeuren die mensen hebben voor de inrichting van hun leven verschillen immers en zijn gerelateerd aan onder andere hun leeftijd, geslacht, gezondheid, etnische herkomst en financiële positie.

We schenken wat meer aandacht aan kwetsbare groepen, die wellicht minder dan anderen delen in de welvaart en het welzijn van Nederland. In deze SSN komt ook een middengroep in Nederland aan bod: de middelbaar opgeleiden. Hoe vergaat het hen? Hebben zij meer dan andere groepen te maken met achteruitgang en verslechtering, zoals vaak wordt beweerd?

Inmiddels zijn er signalen dat de economische crisis ten einde loopt. In de SSN 2013 constateerden we dat de kwaliteit van leven verslechterd was vergeleken met twee jaar daarvoor. In deze SSN bekijken we hoe het sindsdien is gegaan. Is de kwaliteit van leven verder achteruitgegaan, of zijn Nederlanders veerkrachtig?

Dichtbij huis

Lokale binding en inzet van dorpsbewoners

Lotte Vermeij m.m.v. Anja Steenbekkers

De overheid laat steeds meer taken in de lokale omgeving over aan burgers. Maar door mobiliteit en communicatiemiddelen is deze lokale omgeving een steeds kleiner onderdeel van hun leven gaan vormen. Het is dan ook de vraag in hoeverre hedendaagse Nederlanders wel betrokken zijn bij hun buurt of dorp en zij zich aangesproken voelen door de nieuwe verantwoordelijkheden die hen dichtbij huis worden toegedicht.

Deze studie onderzoekt de verschillende manieren waarop dorpsbewoners met hun dorp verbonden zijn en gaat tevens in op het belang van deze lokale binding voor de inzet van bewoners voor lokale doelen. Ook wordt de vraag beantwoord in hoeverre dorpen van elkaar verschillen in de mate waarin bewoners zich inzetten voor hun omgeving.

Naarmate bewoners meer verantwoordelijkheid krijgen voor hun lokale omgeving is de kwaliteit van deze omgeving ook steeds meer van bewoners afhankelijk. Verschillen tussen dorpen in bewonersinzet kunnen daarom bestaande ruimtelijke ongelijkheden versterken.

De studie maakt gebruik van het databestand Sociaal Vitaal Platteland. Hieraan namen ruim 7000 bewoners deel van buitengebieden en kleine dorpen (<3000 inwoners).

Niet van de straat

De lokale samenleving in globaliserende, groeiende steden

Lotte Vermeij, Jeanet Kullberg

(alleen verkrijgbaar als pdf)

Met de Agenda Stad omarmt de rijksoverheid de toegenomen populariteit van steden. Centraal staat de gedachte dat stedelijke concentraties schaalvoordelen bieden die ten goede komen van het innovatievermogen en de economische productiviteit. Ook de internationale concurrentiepositie van grote steden en hun aantrekkingskracht op creatieve, hoogopgeleide stedelingen moeten bijdragen aan de welvaart. Tegenover dit kosmopolitische ideaal staat een lokaal ideaal, waarin bewoners zelf in hun straten en buurten oplossingen vinden voor maatschappelijke opgaven. Dit ideaal staat centraal in de gewenste participatiesamenleving.

Op verzoek van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties schreef het SCP dit essay. Het gaat in op het spanningsveld tussen ontwikkelingen als globalisering, verstedelijking en de toenemende populariteit van steden, en de lokale samenleving zoals die vorm krijgt in stadsbuurten. Versterken de idealen elkaar, doordat de welvaart en energie van de groeiende, globaliserende stad zich vertaalt in sociale verbinding en lokale inzet? Of botsen de idealen met elkaar, omdat de buurt in de globaliserende, groeiende stad steeds minder betekenis heeft? En wat betekent dit voor de kwetsbare stedelingen, die door de terugtrekkende overheid steeds meer aangewezen raken op hun omgeving?

Ouderenmishandeling in Nederland

Inzicht in kennis over omvang en achtergrond van ouderen die slachtoffer zijn van ouderenmishandeling

Inger Plaisier, Mirjam de Klerk (red.)

Twintig jaar geleden werd voor het laatst onderzoek gedaan naar het aantal ouderen in Nederland dat slachtoffer was van al dan niet opzettelijke mishandeling: verbaal, fysiek of seksueel geweld, financieel misbruik en/of verwaarlozing door bekenden van wie zij afhankelijk zijn, zoals partners, familieleden of zorgprofessionals.

Ouderenmishandeling is niet eenvoudig te onderzoeken. Het onderwerp is moeilijk bespreekbaar en slachtoffers zijn soms lastig bij een onderzoek te betrekken. Het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) heeft, op verzoek van het ministerie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport (vws), actuele kennis over de omvang en aard ervan in Nederland bijeengebracht. Het resultaat is deze bundel met bijdragen van diverse onderzoeksinstituten. De verschillende onderzoeken belichten het fenomeen elk vanuit een ander perspectief. Hoewel we nog weinig kunnen zeggen over het huidige aantal slachtoffers van ouderenmishandeling in ons land, laat de bundel wel zien hoe de wijze van onderzoek invloed heeft op het aantal slachtoffers dat je vindt. Zo kan deze bundel een vertrekpunt worden voor vervolgonderzoek.

Gelijktijdig met deze bundel verscheen een achtergrondstudie van Regioplan over de haalbaarheid van een informantenstudie naar ouderenmishandeling.

[Vijf jaar Caribisch Nederland](#)
[Gevolgen voor de bevolking](#)
Evert Pommer, Rob Bijl (red.)

Op 10 oktober 2010 zijn Bonaire, Sint Eustatius en Saba, onder de vlag van Caribisch Nederland, nieuwe Nederlandse openbare lichamen geworden. Zo kwam een einde aan de Nederlandse Antillen als bestuurlijke eenheid. Om de nieuwe bestuurlijke situatie gestalte te geven zijn een groot aantal afspraken gemaakt tussen Europese en Caribische bestuurders. Een van de afspraken is om na vijf jaar de uitwerking van de nieuwe staatkundige situatie te evalueren. Hiervoor is een evaluatiecommissie ingesteld. Deze heeft – mede op advies van de Raad van State – drie onderzoeken uitgezet, die respectievelijk de gevolgen voor de wetgeving, het openbaar bestuur en de bevolking in beeld brengen. Dit rapport heeft betrekking op de gevolgen voor de bevolking: welke invloed hebben de nieuwe staatkundige verhoudingen op het dagelijkse leven van de bewoners, wat is de rol van de voorzieningen hierin en zijn de gemaakte afspraken over het te bereiken voorzieningenniveau nagekomen? Er is vooral gekeken naar de economische situatie, de fysieke infrastructuur, het onderwijs, de gezondheidszorg, de sociale zekerheid en de veiligheidsvoorzieningen op de eilanden. Om een goed inzicht te krijgen in de ontwikkelingen in relatie tot de gemaakte afspraken zijn veel gesprekken gevoerd met bestuurders, ambtenaren, professionals, zakenmensen en burgers. Ook is er onder burgers op de eilanden een belevingsonderzoek gehouden, om hun ervaringen van de afgelopen vijf jaar in beeld te krijgen.

[Vijf jaar Caribisch Nederland | Journalistieke samenvatting](#)
[Gevolgen voor de bevolking](#)
Evert Pommer, Rob Bijl (red.); samengevat door Karolien Bais
(alleen verkrijgbaar als pdf)

Hoofdpunten uit de publicatie *Vijf jaar Caribisch Nederland*; een journalistieke samenvatting in 17 pagina's. Eveneens verkrijgbaar in het Papiaments.

[Tussen de wereld en de wijk: de regio in 2030](#)
[Kim Putterslezing, 9 december 2015](#)
Kim Putters

Minderheden en integratie

Langer in Nederland

Ontwikkelingen in de leefsituatie van migranten uit Polen en Bulgarije in de eerste jaren na migratie

Mérove Gijsberts (SCP), Marcel Lubbers (Radboud Universiteit)

Hoe ontwikkelt de positie van Polen en Bulgaren zich in Nederland in de eerste jaren na migratie? Informatie uit een panelonderzoek waarin Polen en Bulgaren worden gevolgd gedurende hun eerste jaren nadat ze zich in de Nederlandse bevolkingsregisters inschreven, vormt de basis voor deze publicatie. Zien we veranderingen in verblijfsintentie?

Welke ontwikkelingen zien we op de arbeidsmarkt, in hun beheersing van de Nederlandse taal en in hun sociale contacten in Nederland? Treden er veranderingen op in de tevredenheid met hun leven hier en de ervaringen die ze hier opdoen?

Deze studie is een vervolg op de SCP-publicatie *Nieuw in Nederland* (2013) en is gedaan op verzoek van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (szw) / Directie Integratie en Samenleving.

Migranten uit Midden- en Oost-Europese landen in Nederland door de tijd gevolgd Een vergelijking tussen twee panelonderzoeken

Mérove Gijsberts (SCP), Marcel Lubbers (RU), Jaco Dagevos (SCP/EUR),
Joost Jansen (EUR), Godfried Engbersen (EUR), Erik Snel (EUR)
(alleen verkrijgbaar als pdf)

In deze notitie vergelijken we twee methoden om migranten uit Midden- en Oost-Europa longitudinaal te volgen. Het is daarmee een methodologische notitie die beschrijft hoe het panelonderzoek volgens beide methoden is verlopen. Daarbij wordt o.a. ingegaan op de mate van paneluitval en op de vraag in hoeverre deze uitval selectief is.

Op afkomst afgewezen

Onderzoek naar discriminatie op de Haagse arbeidsmarkt

Iris Andriessen, Barbara van der Ent, Manu van der Linden, Guido Dekker

Den Haag is een diverse stad: er wonen mensen met 140 verschillende etnische achtergronden. Daarnaast kent de stad een hoge werkloosheid, met name onder jongeren met een niet-westerse achtergrond. In hoeverre speelt discriminatie hierbij een rol?

Om dit te onderzoeken lieten we fictieve sollicitanten die alleen in etnische achtergrond verschilden reageren op bestaande vacatures. De vraag was of Hindoestaans-Nederlandse sollicitanten en Marokkaans-Nederlandse sollicitanten met een gelijkwaardig cv evenveel kans hadden op succes als autochtone sollicitanten. Nadat de omvang van discriminatie bij gelijkwaardige sollicitaties was vastgesteld, werd er aan de sollicitaties van de Hindoes-

taans-Nederlandse sollicitanten en van de Marokkaans-Nederlandse sollicitanten extra informatie toegevoegd. In de helft van de gevallen werd extra werkervaring en relevante cursussen toegevoegd, waarmee de sollicitanten met een niet-westerse achtergrond dus beter gekwalificeerd werden. In de andere helft van de gevallen werd in de sollicitatie expliciet opgenomen dat de sollicitant met niet-westerse achtergrond zich identificeerde als Nederlander en zich sterk betrokken voelde bij Nederland. Deze toevoegingen dienden om te achterhalen of vooral associaties van risico's voor werkgevers reden zijn achter discriminatie op de arbeidsmarkt, of dat het vooral gaat om de perceptie dat sollicitanten met een niet-westerse achtergrond sociaal en cultureel heel anders zijn.

Het onderzoek is uitgevoerd op verzoek van de gemeente Den Haag.

Roemeense migranten

De leefsituatie in Nederland kort na migratie

Mérove Gijsberts (SCP), Marcel Lubbers (RU)

Hoe gaat het met Roemenen in de eerste periode na hun migratie naar Nederland? Er is in deze studie onder meer aandacht voor hun positie op de arbeidsmarkt, hun beheersing van de Nederlandse taal en hun sociale contacten en opvattingen. Zijn ze van plan in Nederland te blijven of hebben ze een tijdelijk verblijf voor ogen? En in hoeverre verschillen ze van migranten uit Polen en Bulgarije? Informatie uit een survey onder Roemenen – gehouden binnen anderhalf jaar nadat zij zich in het Nederlandse bevolkingsregister inschreven – vormde de basis voor deze publicatie.

Deze studie is vervaardigd op verzoek van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid / Directie Samenleving en Integratie.

Werelden van verschil

Over de sociaal-culturele afstand en positie van migrantengroepen in Nederland

Willem Huijnk, Jaco Dagevos, Mérove Gijsberts, Iris Andriessen, (red.)

In het politieke en maatschappelijke debat wordt regelmatig de zorg uitgesproken dat migranten en hun nakomelingen zich overwegend ophouden binnen de kring van de herkomstgroep, zich daar in sterke mate mee identificeren en opvattingen aanhangen die ver af staan van wat velen in Nederland belangrijk en nastrevenswaardig achten. De studie Werelden van verschil laat zien in hoeverre er onder migranten dergelijke groepen bestaan, welke andere sociaal-culturele groepen er zijn aan te wijzen en welke factoren van invloed zijn op het ontstaan ervan. Ook wordt de relatie gelegd met thema's als gezondheid, ervaren discriminatie, sociaal vertrouwen en beeldvorming. Door daarnaast jongeren van Turkse en Marokkaanse origine zelf aan het woord te laten krijgen we meer inzicht in de achtergronden van hun sociaal-culturele positie. Islamitische radicalisering – een extreme uiting van afstand tot de Nederlandse samenleving – komt eveneens aan bod. Via een

literatuurstudie en gesprekken met experts is ingegaan op de omvang en achtergronden van dit fenomeen.

De laatste gegevens over opvattingen over religieus geïnspireerd geweld en is onder Turkse en Marokkaanse Nederlanders is als bijlage toegevoegd bij dit rapport.

[Opvattingen over religieus geïnspireerd geweld en is onder Turkse en Marokkaanse Nederlanders](#)

Willem Huijnk, Iris Andriessen en Leen Sterckx

Onderwijs

Moedig onderwijsbestuur

Kim Putters

Publieke dienstverlening

Maten voor gemeenten 2014

Prestaties en uitgaven van de lokale overheid in de periode 2007-2012

Evert Pommer, Ingrid Ooms, Saskia Jansen

De gemeenten in Nederland gaven in 2012 samen ruim € 51 miljard uit, en zijn daarmee verantwoordelijk voor 18% van de totale overheidsuitgaven. Een geëigende vraag is welke diensten burgers en bedrijven hiervoor geleverd krijgen. In deze publicatie worden de gemeentelijke uitgaven voor de verschillende taken afgezet tegen de prestaties die gemeenten leveren. Deze vraag wordt steeds belangrijker, omdat gemeenten steeds meer taken krijgen toegewezen. Zo zijn gemeenten dit jaar geheel verantwoordelijk geworden voor de arbeidsparticipatie, de zorg thuis en de jeugdzorg. De uitkomsten, die betrekking hebben op de periode 2007-2012, wijzen uit dat gemeenten er betrekkelijk goed in slagen om de gemeentelijke dienstverlening op peil te houden, ook al moeten zij het met minder geld doen.

Public sector achievement in 36 countries

A comparative assessment of inputs, outputs and outcomes

Benedikt Goderis (red.)

Deze publicatie is alleen verkrijgbaar in het Engels

Het rapport *Public sector achievement in 36 countries: An assessment of inputs, outputs and outcomes* bestudeert de publieke sector in 36 landen (waaronder de EU 28 lidstaten) over de periode 1995-2012. Het rapport bevat hoofdstukken over onderwijs, gezondheid, sociale veiligheid, wonen, sociale zekerheid en openbaar bestuur, en een hoofdstuk waarin drie andere sectoren kort worden beschreven. Hoe presteren landen in internationaal vergelijkend perspectief? Zijn landen beter of slechter gaan presteren in de afgelopen jaren? Het rapport is geschreven in samenwerking met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Eerdere edities kwamen uit in 2004 en 2012. De resultaten in de huidige editie (2015) zijn mede bedoeld om input te leveren voor het Nederlands voorzitterschap van de EU in de eerste helft van 2016.

Publieke opinie en culturele veranderingen

Meer democratie, minder politiek?

Een studie van de publieke opinie in Nederland

Josje den Ridder, Paul Dekker

Er zijn uiteenlopende redenen voor bezorgdheid over de toekomst van de Nederlandse democratie. Eén van die zorgpunten is de opstelling van de demos: de veronderstelling is dat de politieke onvrede groeit en de democratische betrokkenheid afneemt. In deze studie staat de publieke opinie in Nederland centraal. Op basis van bevindingen uit eerder onderzoek en met analyses van een grote variëteit aan enquêtedata geven we inzicht in houdingen en wensen van de bevolking ten aanzien van de democratie en politiek. Hoe beoordelen burgers de Nederlandse democratie? Wat betekent 'democratie' eigenlijk voor hen? Wat vinden ze van representatieve en directe democratie en van besluitvorming door onafhankelijke experts? En wat betekent dat voor discussies over democratische vernieuwing en de toekomst van de Nederlandse democratie?

Nederland in Europees perspectief

Tevredenheid, vertrouwen en opinies

Jeroen Boelhouwer, Gerbert Kraaykamp, Ineke Stoop

Europeanen krijgen steeds meer met elkaar te maken, zo maakte een aantal ontwikkelingen ook in 2015 weer duidelijk. De economische crisis, de solidariteit tussen landen en de houding tegenover migranten en asielzoekers raken de kern van Europese integratie en verbondenheid. In welke mate zijn burgers en landen in Europa solidair en bereid elkaar te helpen? Of breder gezien: in welke mate is er in Europa sprake van gelijksoortige opinies, waarden en normen?

In deze publicatie kijken we naar gedeelde en niet-gedeelde opinies, houdingen, waarden en normen in Europa. We vergelijken de stemming in Nederland met de stemming in andere Europese landen. Dat doen we op basis van het European Social Survey, een groot-schalig tweejaarlijks onderzoek dat zich richt op de oordelen en waarden van mensen. In totaal hebben 36 landen minimaal eenmaal meegedaan, en 16 landen in alle zes rondes van 2002 tot en met 2013.

We peilen de stemming in Europa breed en kijken naar onder meer meningen over de democratie, vertrouwen in andere mensen en tevredenheid met het leven. Op dat laatste gaan we dieper in, evenals op opvattingen over migranten, politiek vertrouwen en het oordeel van mannen en vrouwen over het verdelen van werk en gezinstaken. We laten zien hoe de stemming in Europa zich tussen 2002 en 2013 heeft ontwikkeld en hoe de meningen en opinies van Nederlanders lijken op die van andere Europeanen, of juist daarvan afwijken.

Kwartaalberichten

Burgerperspectieven 2015 | 1 (2015)

Paul Dekker, Josje den Ridder

- Tevredenheid met de economie en vertrouwen in politiek dalen
- Gezondheidszorg moet hoogste politieke prioriteit hebben
- Veel zorgen over de internationale politieke situatie
- Lokaal bestuur populairder dan lokale politiek

Voor het COB wordt sinds 2008 elke drie maanden een enquête gehouden. Daarnaast zijn er focusgroepen (vanaf 2013 in de even kwartalen) en telefonische vervolginterviews (in de oneven kwartalen). De gegevens van dit kwartaal zijn verzameld tussen 9 januari en 2 februari 2015. Het onderzoek wordt uitgevoerd voor het kabinet in opdracht van de Voorlichtingsraad.

Burgerperspectieven 2015 | 2

Josje den Ridder, Paul Dekker, Pepijn van Houwelingen

- Positieve economische stemming blijft
- Vertrouwen in politiek daalt
- Minder vertrouwen in grote ondernemingen
- Terrorisme en spanningen tussen religies urgenter dan eind 2012

Kwartaalthema: opvattingen over de Europese Unie

- Wel steun voor lidmaatschap, maar weinig betrokken
- Grote groep ziet niets in 'Nexit'; meer steun voor 'Grexit'
- Verschillen tussen lager- en hogeropgeleiden groeien

Burgerperspectieven 2015 | 3

Paul Dekker, Pepijn van Houwelingen, Tom van der Meer

- Stabiliteit in economische verwachtingen en politiek vertrouwen
- Normen en waarden blijven hét kernprobleem
- Naast grote bezorgdheid over de zorg nu ook meer tevredenheid
- Meer sociaal en politiek vertrouwen bij hogeropgeleiden en welgestelden
- Verschil in politiek vertrouwen tussen landen vooral door kwaliteit overheid ...
- ... maar veranderingen binnen landen vooral door economie

Burgerperspectieven 2015 | 4

Paul Dekker, Rozemarijn van Dijk, Pepijn van Houwelingen, Wouter Mensink en Yvette Sol
Vluchtelingen veruit grootste zorg

- Tevredenheid met economie dit kwartaal groter en vertrouwen stabiel ...

- ... maar tevredenheid en vertrouwen op de langere termijn dalend
- Politiek krijgt vaak de schuld van wat niet goed gaat in Nederland
- Kwartaalthema: Perspectieven van mbo-opgeleiden
- Middengroep én verwant aan lageropgeleiden
- Sterke behoefte aan meebeslissen over belangrijke politieke kwesties
- Hbo'ers belangrijkste referentiegroep en concurrenten op de arbeidsmarkt

Maatschappelijke tegenstellingen en het vertrouwen in de democratie

Kees Lunshof-lezing, 18 november 2015

Kim Putters

Sport

Rapportage sport 2014

Annet Tiessen-Raaphorst

In 2014 sport ruim de helft van de Nederlanders iedere week. Fitness en hardlopen zijn bij volwassenen de populairste sporten. Interventies in de wijken, op basisscholen en in het voortgezet onderwijs en bij sportverenigingen hebben als doel meer mensen aan het sporten en bewegen te krijgen en dit op een gezonde en veilige wijze te ondersteunen. Er werken 150.000 mensen in de sportsector en anderhalf miljoen Nederlanders zijn iedere maand als vrijwilliger actief voor de sport. De investeringen in de topsport en het efficiënte topsportbeleid helpen mee aan de goede resultaten van de Nederlandse topsporters. Ondanks de economische crisis investeert de overheid nog altijd veel in de sport, ruim een miljard euro. De sporteconomie maakt 1% uit van de gehele Nederlandse economie. In de Rapportage sport 2014 hebben onderzoekers van SCP en andere onderzoeksinstituten de belangrijkste sportgerelateerde trends en ontwikkelingen gebundeld en becommentarieerd. Het boek vormt daarmee een up-to-date en onmisbaar naslagwerk voor allen die voor werk of studie betrokken zijn bij de Nederlandse sport.

Jeugd en gezin

Jeugdzorg: verschil tussen budget en contract

Een voorbeeld uit de regio

Evert Pommer, Klarita Sadiraj

(Alleen verkrijgbaar als pdf)

Bij de overgang van de jeugdzorg naar de gemeenten per 1 januari 2015 moeten de instellingen voor jeugdzorg de rekening voor verleende zorg naar de gemeente sturen die verantwoordelijk is voor de verleende zorg. Maar welke gemeente is dit, welke zorg komt voor rekening van de gemeente en om welke bedragen gaat het? In deze publicatie is dit uitgezocht voor een concrete instelling, een concrete gemeente en concrete regio. Omdat de voorbeeldwerking voorop staat, zijn de namen van de betrokken partijen geanonimiseerd.

Jongeren en seksuele oriëntatie

Ervaringen van en opvattingen over lesbische, homoseksuele, biseksuele en heteroseksuele jongeren

Lisette Kuiper

Het Sociaal en Cultureel Planbureau voert regelmatig onderzoek uit naar lesbische, homoseksuele, biseksuele en transgender (LHBT) individuen. In het huidige rapport staan jongeren in Nederland centraal. Het onderzoek richt zich op twee zaken: de houding van jongeren tegenover LHBT-zaken en de overeenkomsten en verschillen in de leefsituatie, leefstijl en het welzijn tussen LHB en heteroseksuele jongeren en de verklaringen daarvoor.

Die houding van Nederlandse jongeren lijkt met de jaren positiever te worden, maar hangt wel af het specifieke onderwerp. Vriendschappen met LHB'ers bijvoorbeeld zijn meer geaccepteerd dan twee jongens die met elkaar zoenen. De verschillen in leefsituatie, leefstijl en welzijn zijn talrijker dan de overeenkomsten en pakken negatief uit voor de LHB-jongeren. Belangrijke verschillen doen zich voor in de relatie met de ouders, schoolbeleving (zoals pesten en spijbelen), middelengebruik (zoals roken en drugsgebruik) en psychische problemen (zoals emotionele en gedragsproblemen of suïcidaliteit). Er zijn juist geen verschillen in de beleving van hun vriendenkring. De verschillen hangen samen met algemene risicofactoren en met LHB-specifieke risicofactoren (zoals het meemaken van homonegatieve reacties).

Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de Directie Emancipatie van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Opvoeden in niet-westerse migrantengezinnen

Een terugblik en verkenning

Freek Bucx, Simone de Roos (red.)

Dit rapport belicht de opvoeding van minderjarige kinderen door ouders van niet-westerse komaf. Vooral ouders en kinderen van Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse herkomst staan centraal. Op basis van eerder kwalitatief onderzoek en bestaande kwantitatieve onderzoeksgegevens wordt een algemeen beeld van de opvoeding in deze gezinnen geschetst. Ter actualisering en verdieping zijn er in 2015 focusgroeps gesprekken gehouden met enkele migrantenouders en met professionals die werkzaam zijn in het onderwijs, de zorg of bij de gemeente.

Er is aandacht voor verschillende thema's: Wat vinden niet-westerse migrantenouders bijvoorbeeld belangrijk in de opvoeding? Welke opvoedmethodes hanteren zij volgens henzelf en volgens de kinderen? Welke zorgen maken ouders zich en welke steun krijgen zij bij hun opvoedtaak vanuit hun omgeving? En hoe gaat het met het welzijn van migrantenkinderen en welke rol kan de opvoeding daarbij spelen?

Jeugdzorg: verschil tussen budget en contract in de regio Zuidoost Noord-Brabant

Klarita Sadiraj

(Alleen verkrijgbaar als pdf)

Dit is een vergelijking van de uitkomsten van het historisch budget in de Meicirculaire 2014 en berekeningen die door het SCP zijn uitgevoerd met behulp van gegevens van de instellingen die in deze jeugdzorgregio actief zijn. Het SCP heeft het historisch budget in de Meicirculaire 2014 vastgesteld, en was daarom de enige instelling die de budgetvergelijking kon maken. De betrokken instellingen leverden de gegevens over de cliënten die in 2012 provinciale jeugdzorg ontvingen aan het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Dat stelde deze gegevens vervolgens geanonimiseerd beschikbaar aan het SCP voor nadere analyse. Die was nodig, omdat de instellingen in deze jeugdzorgregio in 2012 meer jeugdigen in residentiële zorg hadden verwacht dan uit de publicatie van het CBS op de Statline blijkt.

Zorg voor mensen met beperkingen

Concurrentie tussen mantelzorg en betaald werk

Edith Josten, Alice de Boer

De overheid wil graag dat burgers meer zorg verlenen aan hulpbehoevende naasten. Denk aan het helpen van een ouder op leeftijd, of het verzorgen van een langdurig zieke partner. Tegelijkertijd streeft zij ook naar een grotere arbeidsdeelname. Maar zijn een betaalde baan en mantelzorg wel altijd te combineren? Of beconcurreren beide taken elkaar?

Dit rapport geeft meer inzicht in deze relatie. Het laat zien of het percentage werkenden dat naasten helpt de afgelopen jaren gestegen is, zoals de overheid nastreeft. Het laat ook zien of mensen die met mantelzorg beginnen hun arbeidsduur verminderen, en wat de gevolgen zijn voor hun gezondheid en ziekteverzuim. De gegevens komen uit een langlopend onderzoek van het SCP, waarin zo'n 3000-4000 werkenden en niet-werkenden worden gevolgd.

Informele hulp: wie doet er wat?

Omvang, aard en kenmerken van mantelzorg en vrijwilligerswerk in de zorg en ondersteuning in 2014

Mirjam de Klerk, Alice de Boer, Inger Plaisier, Peggy Schyns, Sjoerd Kooiker

In de zorg staat de hulp van het eigen netwerk op dit moment volop in de belangstelling. Wat kunnen mensen voor elkaar doen wanneer iemand vanwege gezondheidsproblemen hulp nodig heeft? En wat doen zij al?

In deze publicatie beschrijven we wie er informele hulp geven. Het betreft dan mantelzorgers, mensen die elkaar bij de start van de hulp al kennen. Familie, vrienden of burens, maar ook vrijwilligers in de zorg of ondersteuning. Wat zijn hun ervaringen met het geven van hulp? Aan wie geven zij hulp, waarom doen ze dat, met wie delen zij die hulp en krijgen zij hierbij ondersteuning? En in hoeverre zijn mensen die geen informele hulp geven bereid en in staat om anderen te helpen? Op basis van een enquête onder 7000 Nederlanders beantwoorden we deze vragen.

Dit onderzoek heeft het Sociaal en Cultureel Planbureau uitgevoerd op verzoek van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Het is een vervolg op twee publicaties: *Informele zorg in Nederland; een literatuurstudie naar mantelzorg en vrijwilligerswerk in de zorg* (juni 2013), en: *Hulp geboden. Een verkenning van de mogelijkheden en grenzen van (meer) informele hulp* (2014), dat is gebaseerd op de uitkomsten van groepsgesprekken.

Keuzeruimte in de langdurige zorg

Veranderingen in het samenspel van zorgpartijen en cliënten. Een rapport van CPB en SCP

Mariëlle Non (CPB), Ab van der Torre (SCP), Esther Mot (CPB), Evelien Eggink (SCP), Pieter Bakx (EUR), Rudy Douven (CPB)

(Alleen verkrijgbaar als pdf)

Door de hervormingen in de langdurige zorg die 1 januari 2015 zijn ingevoerd, is er veel veranderd voor cliënten en partijen die de zorg organiseren of aanbieden (gemeenten, zorgverzekeraars, -kantoren en -aanbieders, en het Centrum Indicatiestelling Zorg).

De regelgeving is sterk gewijzigd, waardoor ook financiële en andere prikkels zijn veranderd. Verantwoordelijkheden en financiële risico's liggen deels bij andere partijen dan voorheen, het onderzoek naar wie welke zorg moet krijgen is anders, etc.

Dit heeft grote gevolgen voor de organisatie en inkoop van de zorg, de samenwerking tussen zorgpartijen, de afbakening tussen regelingen en de bekostiging van investeringen, bijvoorbeeld in preventie. Ook de positie van de cliënt wijzigt. Deze kan te maken krijgen met meer en andere toegangsketens, keukentafelgesprekken, een grotere rol voor het sociale netwerk, verscheidene aanbieders, wijzigingen van de hoeveelheid zorg en andere eigen bijdragen.

Aan de hand van een analyse van de nieuwe regels, gesprekken met zorgpartijen en kwantitatieve analyses van gegevens uit het recente verleden geven het Centraal Planbureau en het Sociaal en Cultureel Planbureau aan waar mogelijkheden bestaan voor nieuwe keuzes, hoe de diverse prikkels in de nieuwe systemen die keuzes kunnen beïnvloeden, waar risico's liggen en mogelijk beleid gevoerd kan worden.

Verzorgd in Europa: kerncijfers 2011

Een vergelijking van de langdurige zorg van 50-plussers in zestien Europese landen

Debbie Verbeek-Oudijk, Isolde Woittiez, Evelien Eggink, Lisa Putman.

(alleen verkrijgbaar als pdf)

In de Nederlandse langdurige zorg voor mensen met gezondheidsbeperkingen zijn dit jaar grote veranderingen doorgevoerd. Tegen de achtergrond van deze veranderingen is het van belang in kaart te brengen hoe andere landen omgaan met langdurige zorg. Welke ontwikkelingen zien we binnen Europa? Welke beperkingen hebben mensen in andere landen, hebben zij de beschikking over een familienetwerk, en welke (betaalde en onbetaalde) hulp en ondersteuning wordt daadwerkelijk geboden?

In *Verzorgd in Europa: kerncijfers 2011* brengt het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) voor lezers die de hoofdlijnen snel op een rij willen hebben de belangrijkste bevindingen uit de studie *Who cares in Europe?* (verschenen in 2014) in kaart. In deze studie heeft het SCP het stelsel van langdurige zorg en het gebruik ervan door zelfstandig wonende 50-plussers in Nederland vergeleken met vijftien andere Europese landen.

Wmo- en AWBZ-voorzieningen 2009-2012

Een nulmeting

Ab van der Torre, Lisa Putman

Deze Wmo- en AWBZ-monitor schetst de ontwikkelingen in het gebruik van de langdurige zorg in de periode 2009-2012, zorg die werd verstrekt op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning of de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten. Het rapport brengt de verdeling van de verschillende vormen van deze zorg over gemeenten in kaart, alsook de gemeentekennmerken waarmee die verdeling samenhangt. Tot slot wordt ingegaan op de onderlinge samenhang tussen verschillende zorgtypen in gemeenten.

Dit rapport is te beschouwen als een nulmeting en van grote waarde om de hervormingen in de langdurige zorg op termijn te kunnen evalueren.

Zicht op zorggebruik

Ontwikkelingen in het gebruik van huishoudelijke hulp, persoonlijke verzorging en verpleging tussen 2004 en 2011

Inger Plaisier, Mirjam de Klerk

Het aantal ouderen in Nederland neemt toe en mensen met chronische aandoeningen blijven langer leven. Het is waarschijnlijk dat daarom ook het zorggebruik zal toenemen.

Om kosten voor de langdurige zorg te beheersen is het beleid op dit terrein de afgelopen jaren sterk veranderd. Dat kan tot gevolg hebben dat bepaalde groepen meer, minder of andere vormen van zorg zijn gaan gebruiken.

Met dit onderzoek brengen we de recente ontwikkelingen in de extramurale zorg in beeld: professionele huishoudelijke hulp, persoonlijke verzorging en verpleging bij mensen thuis. Hoeveel mensen gebruiken deze ondersteuning, wie zijn zij en verandert dit gebruik?

Zijnde belangrijkste determinanten van zorggebruik de afgelopen jaren veranderd? In dit onderzoek laten we zien welke verschuivingen in het gebruik van extramurale zorg hebben plaatsgevonden tussen 2004 en 2011 en of deze samenhangen met demografische, sociaal-economische en gezondheidskenmerken van de gebruikers.

Dit onderzoek heeft het Sociaal en Cultureel Planbureau uitgevoerd op verzoek van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Zorg vragen of zorg dragen?

Een verkenning van de invloed van netwerken en inkomen op het gebruik van langdurige zorg door Nederlandse 55-plussers

Isolde Woittiez, Evelien Eggink, Debbie Verbeek-Oudijk, Alice de Boer
(alleen verkrijgbaar als pdf)

Aanleiding voor deze publicatie zijn de hervormingen in de langdurige zorg. Eén van de uitgangspunten van het nieuwe beleid is dat mensen voor zorg en ondersteuning steeds

vaker een beroep zullen moeten doen op hulp uit het eigen netwerk en eigen financiële middelen.

Op verzoek van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (vws) heeft het scp de rol van het sociale netwerk en inkomen bij het zorggebruik geanalyseerd. We gaan na – met inachtneming van de mate van gezondheidsbeperking – of 55-plussers met eenzelfde hulpbehoefte ook eenzelfde zorggebruik kennen. Zo kunnen we inschatten of er zorgalternatieven bestaan. Welke mogelijkheden bieden het sociale netwerk en inkomen om langer thuis te blijven wonen? Zijn ontvangers van zorg bijvoorbeeld in staat particuliere zorg in te kopen, of via hun netwerk informele zorg te krijgen?

Deze publicatie is vooral een ontwerp voor toekomstig onderzoek naar de mogelijkheden voor alternatieven van publiek gefinancierde zorg. Het onderzoek is immers uitgevoerd op basis van gegevens uit 2007. Die zijn gedateerd, maar recentere gegevens zijn niet beschikbaar. Niettemin biedt het waardevolle inzichten voor nu, omdat de hulpbehoeften en sociale netwerken van de groep 55-plussers in de afgelopen acht jaar niet wezenlijk zijn veranderd.

[Informeel hulp: wie doet er wat? Kerncijfers](#)

[Omvang, aard en kenmerken van mantelzorg en vrijwilligerswerk in de zorg en ondersteuning in 2014](#)

Mirjam de Klerk, Alice de Boer, Inger Plaisier, Peggy Schyns, Sjoerd Kooiker
(Alleen verkrijgbaar als pdf)

Deze factsheet geeft een korte samenvatting van het rapport *Informeel hulp: wie doet er wat?* dat tegelijk met deze factsheet verschijnt. Dit rapport gaat over de omvang, aard en kenmerken van mantelzorg en vrijwilligerswerk in de zorg en ondersteuning in 2014.

Methodologische ontwikkelingen

Surveying ethnic minorities

The impact of survey design on data quality

Joost Kappelhof.

Deze publicatie is alleen verkrijgbaar in het Engels.

Enquêteren onder etnische minderheden: De invloed van het enquête-ontwerp op data kwaliteit

Het verkrijgen van accurate enquêtegegevens over etnische minderheden is niet simpel. Etnische minderheden zijn meestal ondervertegenwoordigd in enquêtes. Bovendien is het maar de vraag of de respondenten die wel meedoen aan de enquête representatief zijn voor de groep waarin we geïnteresseerd zijn. Doen bijvoorbeeld alleen mensen met een hoge opleiding mee, of mensen met een goede baan, of mensen die in Nederland geboren zijn? Om ervoor te zorgen dat iedereen mee kan doen is maatwerk nodig, zoals het vertalen van vragenlijsten en de inzet van interviewers met dezelfde etnische herkomst als de beoogde respondent. Dit maatwerk kan leiden tot een hogere respons, maar meet je met een vertaalde vragenlijst hetzelfde als met de oorspronkelijke? Als je op de resultaten van enquêtegegevens wil kunnen vertrouwen, moeten de gegevens van goede kwaliteit zijn, moet je verschillende groepen goed kunnen vergelijken – ondanks taalverschillen – en moeten de gegevens ook liefst snel beschikbaar zijn. Hoe snel je over de resultaten wil beschikken, en hoeveel budget je hebt, stelt natuurlijk ook weer een bovengrens aan de kwaliteit: een hoge respons vereist bijvoorbeeld een langere veldwerkperiode.

De relatie tussen de opzet van een enquête en de kwaliteit van de enquêtegegevens over niet-Westerse minderheden in Nederland staat centraal in deze dissertatie. Hierbij is voornamelijk gekeken naar twee aspecten van datakwaliteit die hier het meest relevant lijken: accuraatheid en vergelijkbaarheid. Voor de accuraatheid is vooral gekeken naar 1) representatie, dat wil zeggen, hoe goed is de onderzoekspopulatie vertegenwoordigd door de respondenten van een enquête en 2) meting, dat wil zeggen, hoe is de manier waarop de gegevens zijn verzameld bij de respondenten van invloed op de antwoorden. Met vergelijkbaarheid staat hier de vergelijkbaarheid van gegevens van verschillende minderheidsgroepen centraal. Ook is er in deze dissertatie aandacht besteed aan de kosten van enquêtes onder niet-Westerse minderheden.

Het multiniveaumodel voor de verdeling van het inkomensdeel van de Participatiewet over gemeenten: uitwerking van verbeteropties

Jan Dirk Vlasblom, Klarita Sadiraj

(Alleen verkrijgbaar als pdf)

In eerdere studies heeft het SCP een verdeelmethodiek ontworpen voor de verdeling over de gemeenten van de landelijke middelen voor het inkomensdeel van de Participatiewet.

In 2015 is deze methodiek voor het eerst toegepast. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft besloten om – voorafgaand aan de berekening van de budgetten voor 2016 – na te gaan of de kwaliteit van het model verder verbeterd kan worden. In deze technische publicatie wordt een overzicht gegeven van de mogelijke verbeteropties en een voorstel tot een verbeterd model.

[De historische verdeling van de jeugdhulpkosten voor voogdijkinderen en 18-plussers](#)
[Notitie voor de Meicirculaire 2015](#)

Klarita Sadiraj, Michiel Ras, Evert Pommer

Internationale samenwerking

European Social Survey

Het ess (www.europeansocialsurvey.org) is een academisch social survey dat is opgezet om de interacties tussen veranderende instituties in Europa en attituden, waarden en gedrag van de bevolking in ca. 30 Europese landen in kaart te brengen en te verklaren. Een neven-doel van het ess is onderzoek uit te voeren volgens de hoogste standaarden, maar ook bestaand onderzoeksmethodologie te verbeteren en nieuwe methodologie te ontwikkelen.

Het scp heeft, samen met de Radboud universiteit, de publicatie “Nederland in Europees perspectief” uitgebracht, gebaseerd op gegevens van de eerste zes ronden. In oktober 2015 kwamen de eerste gegevens van de zevende ronde van het ess beschikbaar. Speciale thema's zijn “social inequalities in health” and “attitudes to immigration”.

Het scp (dr. I. Stoop, dr. J. Kappelhof, drs. S. Steijn) maakt deel uit van het Core Scientific Team (cst) van het ess en is vooral betrokken bij het contracteren van veldwerkbureaus in de participerende landen, het ontwikkelen van een “media claims database”, en onderzoek naar data-kwaliteit, met name op het terrein van nonrespons. Het scp werkt hier samen met City University, Londen; Gesis, Mannheim; nsd, Bergen; Katholieke Universiteit Leuven; Universitat Pompeu Fabre, Barcelona en de Universiteit Ljubljana. Ineke Stoop is tevens Deputy Director Methodological.

NORFACE Research Programme: ‘Causes and Consequences of early socio-cultural integration processes among New Immigrants in Europe’.

Het scp (dr. M. Gijsberts) participeert sinds 2009 in een in het kader van Norface gefinancierd project op het gebied van integratie. Het betreft een landenvergelijkend onderzoek naar vroege integratieprocessen van recente migranten in Nederland, Duitsland, Engeland en Ierland. Er wordt samengewerkt met de Universiteit Utrecht, de University of Gottingen, Duitsland (principal investigator), de University of Essex (UK), Trinity College (Ierland) en the Economic and Social Research Institute (ESRI) (Ierland).

Reference Budgets in the European Union

Voortbouwend op de scp-armoedegrenzen in het Armoedesignalement en de studie The minimum agreed upon nam het scp deel aan een project waarin voor alle 28 EU-lidstaten voor uiteenlopende typen huishoudens referentiebudgetten worden opgesteld. Het scp was verantwoordelijk voor de opstelling van de Nederlandse referentiebudgetten; op dit onderdeel wordt samengewerkt met het Nibud. Daarnaast maakt het scp (prof. dr. Cok Vrooman) deel uit van de EU Expert Group, die voor alle lidstaten inhoudelijk over het project adviseert. Het project wordt gefinancierd door de Europese Commissie. Het project

'Reference Budgets' is in 2015 afgesloten met een 'Concluding Seminar'. De uitkomsten van het project zijn beschikbaar via de projectwebsite: <http://www.referencebudgets.eu/>

ITTSOIN

Het SCP en de VU zijn de Nederlandse partners van ITTSOIN (Impact of the Third Sector as SOcial Innovation), een internationaal onderzoeksproject in de periode 2014-2017, gefinancierd in het EU Seventh Framework Programme. Het SCP werkt hierin intensief samen met de coördinerende Universiteit van Heidelberg en diverse andere Europese universiteiten. Het SCP trekt een deelproject over vluchtelingen en community building.

EU Kids Online

Het SCP participeert in Europees onderzoek naar de opbrengsten en risico's van internetgebruik onder kinderen. Bijna alle Europese landen nemen deel aan dit onderzoek. Vanuit het SCP is prof. dr. J. de Haan coördinator voor Nederland en mevrouw dr. A. Wennekers is er als onderzoeker bij betrokken.

Kennisverspreiding en advisering

Een kerntaak van het SCP is het adviseren van departementen en andere overheidsinstanties op basis van de beschikbare kennis en inzichten. Dit gebeurt op veel verschillende wijzen.

Allereerst maakt de positionering van het bureau binnen de rijksoverheid het mogelijk deel te nemen aan het commissie- en advieswerk binnen de overheid. Zo is de directeur bijvoorbeeld lid van de Raad Werk, Inkomen, Zorg en Onderwijs (RWIZO), een onderraad van de ministerraad.

Kennisdeling met de departementen vindt ook plaats via de deelname van de directeur en adjunct-directeur aan de verschillende kenniskamers en platforms van de departementen en op basis van vele presentaties en besprekingen van lopend en afgerond onderzoek aan departementen op beleidsmedewerkers- en DG-niveau door de projectleiders en onderzoekers zelf.

Conform het uitgangspunt in het strategisch document, dat het SCP in 2014 heeft vastgesteld, is ook in 2015 ingezet op intensivering van de samenwerking met de overige planbureaus en andere kennisinstellingen, zoals het CBS en het RIVM, WODC, Trimbos-instituut, RVZ/RMO en de WRR (waar de directeur SCP ook adviserend lid is), met VNG en KING en met vele maatschappelijke organisaties op gebieden die tot het onderzoeksdomein van het SCP behoren. Met een aantal van de hier genoemde organisaties vindt ook afstemming plaats met betrekking tot het jaarlijkse werkprogramma.

Het SCP verstuurt al haar rapporten naar een vaste verzendlijst van beleidspersonen. Daarnaast worden rapporten verspreid onder organisaties die aan deze rapporten hebben meegewerkt of voor wie ze van bijzonder belang zijn (dit laatste wordt per rapport bepaald).

Indien er sprake is van een persbericht, dan ontvangen alle media een week van tevoren het bericht en het rapport onder embargo.

Het SCP plaatst al zijn rapporten en andere producten (zoals factsheets) downloadbaar op de website van het SCP.

Tot slot vindt kennisverspreiding ook plaats door het houden van lezingen en het verzorgen van (gast)colleges, onder meer (maar zeker niet alleen) door de hoogleraren van het SCP.

Naast deze directe vormen van kennisverspreiding is er uiteraard ook een meer indirecte manier waarop de bij het SCP aanwezige kennis wordt uitgedragen.

Zo hebben SCP-medewerkers contacten met, of maken ze deel uit van voor het SCP relevante wetenschappelijke of maatschappelijke organisaties, of hebben ze vanwege hun SCP-werk of -expertise een adviserende rol in diverse gremia.

In de bijlage geven we een overzicht per medewerker van zijn of haar relevante netwerken en nevenactiviteiten en de lidmaatschappen van commissies en adviesorganen in binnen- en buitenland in 2015.

Communicatie

Communicatieafdeling

In 2015 is er een interim strategisch communicatieadviseur actief bij het SCP als kwartiermaker voor een nieuw te vormen communicatieafdeling. Gedurende dit jaar is zij ook het persoonlijk aanspreekpunt voor persvragen en verzoeken voor externe optredens aan de directie.

Daarnaast beschikt het SCP gedurende 2015 over een communicatieadviseur, tevens webmaster. Zij is het eerste aanspreekpunt voor pers, departementen, organisaties en burgers. Het woordvoerderschap ligt in principe bij directie en projectleiders.

Eind 2015 is er een strategisch communicatieadviseur annex teamleider Communicatie aangesteld en een tweede communicatieadviseur. Samen met de hierboven genoemde communicatieadviseur vormen zij vanaf 1 januari 2016 de afdeling Communicatie binnen het SCP.

Website

Ook in 2015 vormt de website (www.scp.nl) een belangrijk communicatiemiddel. De website geeft actuele en algemene informatie over het de onderzoeksresultaten van het SCP, de organisatie en de medewerkers. Op de website staan niet alleen reeds gepubliceerde rapporten, maar worden ook de nog te verschijnen rapporten aangekondigd. Alle publicaties vanaf 1996 zijn via de website gratis te downloaden. Rapporten kunnen sinds 1 maart 2015 echter niet meer als gedrukt rapport worden besteld, zoals voorheen wel het geval was. Wel zijn ze, indien in drukvorm verschenen, via (internet-)boekhandels beschikbaar. Verder biedt de website nieuwsberichten, informatie over het SCP als organisatie en contactgegevens van directie en medewerkers.

De website bevat een Engelstalig deel, waar de Engelstalige SCP-publicaties en samenvattingen beschikbaar zijn (www.scp.nl/english).

In 2015 heeft het SCP een start gemaakt met de voorbereidingen voor een nieuwe versie van de website, die in 2016 online gaat.

Publicaties SCP

Het SCP geeft publicaties in eigen beheer uit. In 2015 publiceerde het SCP 45 publicaties, waarvan twee Engelstalige, een journalistieke samenvatting, twee essays en drie notities. Het SCP verspreidt zijn publicaties naar alle bewindspersonen, een groot aantal parlementariërs en media. Vanaf 1 januari 2016 wordt daarnaast actief twitter ingezet.

Hoewel het nog voornamelijk rapporten zijn die als publicatie verschijnen, kiest het SCP steeds vaker voor andere publicatievormen, zoals factsheets of notities. In 2015 is er bovendien een nieuw publicatiebeleid ontwikkeld, dat voorziet in digitale publicaties.

Begin 2016 verschijnen de eerste digitale producten.

SCP in de media

Het SCP mag zich verheugen op brede en positieve aandacht in de media.

Artikelen naar aanleiding van SCP-rapporten verschijnen vaak in bijna alle grote dagbladen en/of op hun websites, op vele andere (online) nieuws- en regionale krantenwebsites en in vaktijdschriften of andere media voor professionals. Ook op sociale media krijgen ze meer en meer aandacht.

Aanbiedingen

In 2015 zijn de volgende publicaties aangeboden:

Rapportage Sport 2014 aan Edith Schippers, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Aanbod van arbeid 2014 aan Mariëtte Hamer, voorzitter van de SER.

Op afkomst afgewezen aan Rabin Baldewsingh, wethouder gemeente Den Haag.

Roemeense migranten aan Ireny Comaroschi, ambassadeur voor Roemenië in Nederland.

Organisatie, personeel en financiën

Formatie en bezetting

Op 31 december 2015 bedroeg de personele bezetting van het scp 74,47 fte. 74,98 fte was in vaste dienst en 2,49 fte in tijdelijke dienst. Het aantal medewerkers in vaste of tijdelijke dienst bedroeg op 31 december 2015: 86, van wie 83 in vaste dienst en 3 in tijdelijke dienst. 65% van de medewerkers is vrouw. De gemiddelde leeftijd van de medewerkers is 48,6 jaar. Het gemiddeld aantal dienstjaren bedraagt 13. Naast de medewerkers in dienst van het scp waren in 2015 14 stagiairs en twee medewerkers gedetacheerd uit andere organisaties bij het scp werkzaam.

Mobiliteit

In 2015 verlieten zeven medewerkers het scp. Van één medewerker werd het tijdelijke dienstverband van rechtswege beëindigd, vier medewerkers zijn bij een andere organisatie gaan werken en twee medewerkers gingen met pensioen.

Twee medewerkers traden in tijdelijke dienst bij het scp en vijf medewerker in vaste dienst. Van twee medewerkers werd het tijdelijk dienstverband omgezet in een vast dienstverband.

Hoogleraren

In 2015 waren binnen het scp de volgende vijf hoogleraren werkzaam:

Prof.dr. J. (Jaco) Dagevos, bijzonder hoogleraar netwerkleerstoel Integratie en migratie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Prof.dr. P. (Paul) Dekker, hoogleraar Civil society aan de Universiteit van Tilburg.

Prof.dr. J. (Jos) de Haan, bijzonder hoogleraar ict, Cultuur en Kennissamenleving aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Prof.dr. J. (Joep) de Hart, bijzonder hoogleraar Nieuwe en vernieuwende vormen van christelijke gemeenschap aan de Protestantse Theologische Universiteit Groningen.

Prof. dr. K. (Kim) Putters, bijzonder hoogleraar Beleid en sturing van de zorg in de veranderende verzorgingsstaat.

Personeelschouw en ontwikkeling medewerkers

In 2015 vond binnen het scp de tweede personeelschouw plaats. Een belangrijk deel van de schouw stond in het teken van de strategische vragen en uitdagingen die voortkomen uit de koers en visie die het scp voor de komende jaren heeft opgesteld. De betekenis van de veranderingen voor kennis, kunde en vaardigheden van medewerkers en de invulling van het opleidingsbudget zijn besproken. Naast een mediatraining die al in 2014 van start ging, is een aantal individuele opleidingen en trainingen van start gegaan. Trainingen projectplanning en bestuurs- en beleidssensitiviteit zijn ingepland in 2016.

Ondernemingsraad

In 2015 waren zeven medewerkers lid van de Ondernemingsraad. Vier maal vond een overlegvergadering plaats tussen ondernemingsraad en directie. Onderwerpen die in 2015 zijn besproken: de verhuizing naar de Bezuidenhoutseweg 30 in 2016 en mogelijkheden tot samenwerking tussen de planbureaus, de tweede personeelschouw, het nieuwe financieringsmodel voor het scp, de evaluatie van de reorganisatie, nieuwe functies directiesecretaris en communicatieadviseurs, de ICT-overgang naar ssc Campus en het onderzoek van de OR naar de (ervaren) werkdruk in de organisatie.

Financiën

In 2015 startte A. Wouters van ABD Topconsultants in opdracht van de psg van vws met een onderzoek naar de financiering(structuur) van het scp. Het scp verwacht dat de jarenlange discussie over de financieringsstructuur van het scp, die in 2008 startte met het rapport van staatsraad Roes over de structurele financiering van het scp, wordt afgerond.

Het basisbudget van het scp bedroeg in 2015 € 4.414.000.

Aan projectinkomsten (en kleine inkomsten als verkoop publicaties) is door het scp € 7.136.722 ontvangen. De omzet bedroeg daarmee € 11.550.722. De uitgaven in 2015 bedroegen € 12.027.254. Deze uitgaven bestonden uit € 7.157.351 personele kosten, € 968.558 bedrijfskosten en € 3.901.345 uitgaven voor data en uitbestede onderzoek.

ICT

SCP heeft de ICT per 1 juni 2015 overgedragen aan ssc Campus. In de periode 1 juni 2015 – half januari 2016 is de ICT door Campus verzorgd as it is. In januari 2016 vervangt Campus de ICT-infrastructuur van het scp door dienstverlening vanuit het ssc Campus ICT domein en wordt de transformatiefase afgesloten.

WBP

Op 13 juli 2015 is het Handboek Wet bescherming persoonsgegevens scp door de directie van het scp vastgesteld. In het Handboek is de interne werkwijze ten aanzien van de omgang met persoonsgegevens bij scp onderzoek vastgelegd.

Externe publicaties van medewerkers

Andriessen, I.

Andriessen, I., en J. Dagevos (2015). Invechten of aanpakken? In: *Socialisme en Democratie*, jg. 72, nr. 3, p. 16-19.

Dagevos, J., en I. Andriessen (2015). Tegenpolen. Hoe de bevolking denkt over migranten uit Midden- en Oost-Europa en hoe migranten uit Midden- en Oost-Europa denken over (de kansen) in Nederland. In: S. Bonjour, L. Coello, J. Dagevos, Huinder, C., A. Odé en K. de Vries (red.), *Open grenzen, nieuwe uitdagingen. Arbeidsmigratie uit Midden- en Oost-Europa*, p.55-78. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Bijl, R.V.

Boelhouwer, Jeroen, en Rob Bijl (2015). Long-term trends in quality of life – an introduction. In: *Social Indicators Research*. 10.1007/s11205-015-1132-1

Bijl, Rob (2015). Measuring well-being and quality of life: an overview of activities in Europe, with a focus on the Netherlands. In: INEC, *Experiencias y metodologías internacionales de medición del bienestar: una referencia para el Buen Vivir de Ecuador*, p.67-82. Quito: Instituto Nacional de Estadística y Censos.

Boelhouwer, J.

Boelhouwer, Jeroen (2015). Bridging the Gap: Overcoming Data Difficulties During 40 Years of Measuring Well-Being in The Netherlands. In: *Social Indicators Research*, 10.1007/s11205-015-1122-3

Boelhouwer, Jeroen, en Rob Bijl (2015). Long-term trends in quality of life – an introduction. In: *Social Indicators Research*, 10.1007/s11205-015-1132-1

Boer, A.H. de

Boer, A.H. de, en M.M.Y. de Klerk (2015). Zorgen voor elkaar: mantelzorg. In: M. Visser, D.J.H. Deeg, D.Z.B. van Asselt en R. van der Sande (red.). *Inleiding in de Gerontologie en geriatrie*, p.273-279. Houten: BSL.

Boer, Alice de, en Mirjam de Klerk (2015). De helpende hand (column). In: *Perspectief, uitgave van PCOB, februari*, p. 49.

Boer, Alice de, en Mirjam de Klerk (2015). De waarde van mantelzorg (column). In: *Perspectief, uitgave van PCOB, oktober*, p. 49.

Boer, Alice de, en Mirjam de Klerk (2015). Helpen brengt geluk (column). In: *Perspectief, uitgave van PCOB, april*, p. 49.

Boer, Alice de, en Mirjam de Klerk (2015). Over en weer (column). In: *Perspectief, uitgave van PCOB, juni*, p. 49.

Boer, Alice de, en Mirjam de Klerk (2015). Zorg als samenspel (column). In: *Perspectief, uitgave van PCOB, december/januari*, p. 57.

Boer, Alice de, Mirjam de Klerk en Peggy Schyns (2015). Wat willen mensen doen om een ander te helpen? In: *Gerōn*, jg. 17, nr. 1, p. 36-38.

Josten E., en A. de Boer (2015). Mantelzorg en betaald werk bij vrouwen en mannen. In: *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken*, jg. 31, nr. 4, p. 414-429.

Klerk, Mirjam de, Alice de Boer en Inger Plaisier (2015). Wie zorgt er voor mensen met psychiatrische of verstandelijke problemen? In: *Sociale Vraagstukken*, gepubliceerd op 29 april 2015 (webpublicatie).

Klerk, Mirjam de, Alice de Boer, Inger Plaisier, Peggy Schyns en Sjoerd Kooiker (2015). Ondersteuning van informele helpers gaat niet vanzelf. In: *Sociaal Bestek*, jg. 77, nr. 1, p. 9-11.

Klerk, Mirjam de, Peggy Schyns, Alice de Boer, Inger Plaisier en Sjoerd Kooiker (2015). Nederland helpt. In: *Sociale Vraagstukken*, gepubliceerd op 15 december 2015 (webpublicatie).

Portegijs, W., A. de Boer, A. Merens (2015). Mij een zorg?! Zorgvisies van de overheid en burgers vergeleken. In: *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken*, jg. 31, nr. 4, p. 494-509.

Broek, A. van den

Broek, Andries van den (2015). *Groen denken, groen doen en het 'groene gat'. Een schets van perspectieven en bevindingen*. Den Haag: WRR.

Broek, Andries van den (2015). My generation. Please handle with care. In: *Sociologie Magazine*, jg. 23, nr. 2, p. 6-8.

Broek, Andries van den, en Jos de Haan (2015). Halverwege de toekomst. Welk van de vroegere cultuur-scenario's ontvouwen zich? In: *Boekman 105: Culturele koersen*, Boekman 27, nr. 105, p. 56-59.

Houwelingen, Pepijn van, en Andries van den Broek (2015). Historisch erfgoed geeft energie en spanningen. Op: www.socialevraagstukken.nl

Lahaut, Dimitri, Andries van den Broek en Koen van Eijck (2015). Tweede editie Cultuurindex Nederland. Kernegevens over de culturele sector 2005-2013 per pijler en per sector. In: *Boekman 105: Culturele koersen*, Boekman 27, nr. 105, p. 4-12.

Bucx, F.

Bucx, F., C. Jalvingh en F. van der Sman (2015). Evaluatie van de pilot Sociale veiligheid LHBT-jongeren op school. In: *Pedagogiek*, jg.35, nr. 2, p. 182-192.

Campen, C. van

Broese van Groenou, M., C. van Campen, D. Deeg en J. Iedema (submitted). Who follows an hierarchical trajectory in long-term care? Results from a ten-year longitudinal study among older adults in the Netherlands.

Campen, C. van (2015). Kwetsbaarheid. In: Visser, Deeg, Van Asselt en Van der Sande (red.), *Inleiding in de Gerontologie en geriatrie*, p. 211-217. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Campen, C. van, M. Broese van Groenou, D. Deeg en J. Iedema. Ageing with Care: Patterns and Profiles of 10-Year Care Trajectories of Older People through Informal, Medical, Social and Long-Term Care. Presentation at the 8th conference of the International Association of Geriatrics and Gerontology, Dublin, 23-26 April 2015.

Croezen, S.

Croezen, S., M. Avendano, A. Burdorf en F.J. van Lenthe (2015). Social participation and depression in old age: a fixed-effects analysis in 10 European countries. In: *American Journal of Epidemiology*, jg. 182, nr. 2, p. 168-176.

Hiel, L., M.A. Beenackers, C.M. Renders, S.J. Robroek, A. Burdorf en S. Croezen (2015). Providing personal informal care to older European adults: should we care about the caregivers' health? In: *Preventive Medicine*, jg. 70, nr. 64, p. 64-68.

Kim, G.R., G. Netuveli, D. Blane, A. Peasy, S. Malyutina, G. Simonova, R. Kubinova, A. Pajak, S. Croezen, M. Bobak en H. Pikhart (2015). Psychometric properties and confirmatory factor analysis of the CASP-19, a measure of quality of life in early old age: the HAPIEE study. In: *Aging & Mental Health*, jg. 19, nr. 7, p. 595-609.

Dagevos, J.

Andriessen, I., en J. Dagevos (2015). Invechten of aanpakken? In: *Socialisme en Democratie*, jg. 72, nr. 3, p. 16-19.

Bonjour, S., L. Coello, J. Dagevos, C. Huinder, A. Odé en K. de Vries (red.) (2015). *Open grenzen, nieuwe uitdagingen. Arbeidsmigratie uit Midden- en Oost-Europa*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Dagevos, J. (2015). Arbeidsmarktdiscriminatie gebeurt vaak onbewust. In: *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken*, jg. 31, nr. 2, p. 186-188.

Dagevos, J. (2015). Schud die etnische en religieuze framing eens af. In: *Mohammed*, oktober 2015, p. 34-35.

- Dagevos, J. (2015). Zonder hulp lukt integratie nooit. In: *de Volkskrant*, vrijdag 2 oktober 2015, p.20.
- Dagevos, J., A. Odé en K. de Vries (2015). Nieuwe migranten, beleidsdynamiek en pragmatische oplossingen. In: S. Bonjour, L. Coello, J. Dagevos, C. Huinder, A. Odé en K. de Vries (red.), *Open grenzen, nieuwe uitdagingen. Arbeidsmigratie uit Midden- en Oost-Europa*, p.11-20. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Dagevos, J., en I. Andriessen (2015). Tegenpolen. Hoe de bevolking denkt over migranten uit Midden- en Oost-Europa en hoe migranten uit Midden- en Oost-Europa denken over (de kansen) in Nederland. In: S. Bonjour, L. Coello, J. Dagevos, C. Huinder, A. Odé en K. de Vries (red.), *Open grenzen, nieuwe uitdagingen. Arbeidsmigratie uit Midden- en Oost-Europa*, p.55-78. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Engbersen, G., J. Dagevos, R. Jennissen, L. Bakker en A. Leerkes, m.m.v. J. Klaver en A. Odé (2015). *Geen tijd verliezen. Van opvang naar integratie van asielmigranten. WRR-Policy brief 4*. Den Haag: Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid.
- Engbersen, G., J. Dagevos, R. Jennissen, L. Bakker en A. Leerkes, m.m.v. J. Klaver en A. Odé (2015). *No time to lose: from reception to integration of asylum migrants. WRR-Policy brief 4*. Den Haag: Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid.

Dekker, P.

- Bronner, A.E., P. Dekker, E. de Leeuw, L.J. Paas, K. de Ruyter, A. Smidts en J.E. Wieringa (red.) (2015). *Ontwikkelingen in het marktonderzoek 2015 (MOA-jaarboek)*. Haarlem: Spaar en Hout.
- Dekker, Paul (2015). Gesellschaftliche Stimmungen im Wandel. In: Friso Wielenga en Markus Wilp (Hrsg.), *Die Niederlande. Ein Länderbericht*, p. 218-248. Bonn: Bundeszentrale für politische Bildung.
- Dekker, Paul (2015). De publieke opinie na de ramp: politiek vertrouwen en sociaal verlangen. In: Gabriel van den Brink (red.), *Een ramp die Nederland veranderde? Nadenken over MH17*, p. 151-174. Amsterdam: Boom.
- Dekker, Paul (2015). Betekenissen van de civil society voor Turkije. In: Gürkan Çelik en Thijl Sunier (red.), *Het nieuwe Turkije. Europa's naaste buur in perspectief*, p. 165-177. Delft: Eburon.
- Dekker, Paul (2015). Burgerschap en protest: de harde cijfers. In: Merlijn van Hulst en Thijs Jansen (red.), *Onder de motorkap van de modernisering. Essays voor Gabriël van den Brink*, p. 81-87. Den Haag: Boom bestuurskunde.
- Dekker, Paul (2015). Shifting ideas of subsidiarity in the Netherlands: Old and new private initiatives in the social domain. In: Pierrepaulo Donati & Luca Martignani (eds.), *Towards a new local welfare: Best practices and networks of social inclusion*, p. 113-140. Bologna: Bolonia University Press.
- Dekker, Paul (2015). Ook gelovigen vertrouwen kerken minder. *Nederlands Dagblad*, 19 december 2015, p. 16-17.
- Dekker, Paul, en Ramón A. Feenstra (eds.) (2015). *Activism and civil society: Broadening political participation / Activismo y sociedad civil: ampliando la participación política (Recerca 17)*. Castelló de la Plana: Departamento de Filosofía y Sociología de la Universitat Jaume I.
- Dekker, Paul, en Ramón A. Feenstra (2015). Activism and civil society. In: Paul Dekker en Ramón A. Feenstra (eds.), *Activism and civil society. (Recerca 17)*, p. 7-13. Castelló de la Plana: Departamento de Filosofía y Sociología de la Universitat Jaume I.
- Dekker, Paul, en Josje den Ridder. Vrijheid van meningsuiting is 'links' noch 'rechts'. *Het Financieele Dagblad*, 3 januari 2014, p. 11.
- Dekker, Paul, en Josje den Ridder (2015). Vrijheid van meningsuiting: dat is toch typisch links of niet soms? *Sociale vraagstukken*, 5 januari 2015 (<http://www.socialevraagstukken.nl/site/2015/01/05/vrijheid-van-meningsuiting-dat-is-toch-typisch-links-of-niet-soms/>).
- Hart, Joep de, en Paul Dekker (2015). Floating believers: Dutch seekers and the church. In: Staf Helleman en Peter Jonkers (eds), *A Catholic Minority Church in a World of Seekers (Christian Philosophical Studies, xi)*, p. 71-96. Washington DC: The Council for Research in Values and Philosophy.

Hart, Joep de, en Paul Dekker (2015). Religie en vrijwilligerswerk. In: Govert Buijs en Marcel ten Hooven (red.), *Nuchtere betogen over religie. Waarheid en verdichting over de publieke rol van godsdiensten*, p. 301-321. Budel: Damon.

Draak, M. den

Draak, Maaïke den (2015). Veel burgers zijn nog niet gewonnen voor grotere gemeentelijke bevoegdheid. In: *Sociale Vraagstukken*, 21 januari 2015 (<http://www.socialevraagstukken.nl/site/2015/01/21/veel-burgers-nog-niet-gewonnen-voor-grotere-gemeentelijke-bevoegdheid/>).

Draak, Maaïke den (2015). Gemeenten moeten veel uitleggen over zorgtaken. In: *Nederlands Dagblad*, 5 januari 2015 (<https://www.nd.nl/artikelen/2015/januari/05/gemeenten-moeten-veel-uitleggen-over-zorgtaken>)

Echtelt, P. van

Echtelt, P. van, D. Fouarge en J. van Hoof (2015). Ouderen op de arbeidsmarkt. Op zoek naar uitwegen uit de bestaande impasse. In: *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken*, jg. 31, nr. 3, p. 229-234.

Lippe, T. van der, en P. van Echtelt (2015). Zorgen in het spitsuur van het leven. In: *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken*, jg. 31, nr. 4, p. 371-375.

Eggink, E.

Eggink, E., I. Woittiez en M. Ras (2015). Forecasting the use of elderly care: a static micro-simulation model. In: *The European Journal of Health Economics*, DOI 10.1007/s10198-015-0714-9.

Non, M., A. van der Torre, E. Mot, E. Eggink en R. Douven (2015). Hervorming langdurige zorg moet zich nog bewijzen. In: *Me Judice*, 22 oktober 2015.

Non, M., A. van der Torre, E. Mot, E. Eggink en R. Douven (2015). Hoe we ongewenste uitkomsten in de langdurige zorg kunnen voorkomen. In: *Sociale Vraagstukken*, 26 november 2015.

Verbeek-Oudijk, D., I. Woittiez, E. Eggink en L. Putman (2015). Wie krijgt zorg in Europa? In: *Gerōn*, 3/2015, p. 62-65.

Verbeek-Oudijk, D., M. Ras en E. Eggink (2015). Zorgkosten voor verstandelijk beperkten. In: *Economisch Statistische Berichten*, jg. 100, nr. 4706, p. 203-206.

Gijsberts, M.

Diehl, C., M. Gijsberts, A. Güveli, M. Koenig, C. Kristen, M. Lubbers, F. McGinnity, P. Mühlau, L. Platt (2015). *Socio-Cultural Integration Processes of New Immigrants in Europe (SCIP) – Data file for download*. Keulen: GESIS Data Archive.

Gijsberts, M., en E. Havekes (2015). De rol van de buurt voor interetnische beeldvorming in Nederland. In: *Sociologie*, jg. 10, nr. 2, p. 146-177.

Gijsberts, M., en R. van der Ploeg (2015). School achievement of immigrant children: the decreasing influence of ethnic concentration. In: *Journal of International Migration and Integration*, DOI 10.1007/s12134-015-0445-x, published online 30 May 2015.

Maliepaard, M., en M. Gijsberts (2015). Moslims in Nederland: reacties op discriminatie? In: *Religie en Samenleving*, jg. 10, nr. 2, p. 96-113.

Maliepaard, M., K. Phalet en M. Gijsberts (2015). Islamic Gatherings: Experiences of Discrimination and Religious Affirmation across Established and New Immigrant Communities. In: *Ethnic and Racial Studies*, jg. 38, nr. 15, p. 2635-2651.

Goderis, B.

- Collier, P., en B. Goderis (2015). Commodity prices and growth: An empirical investigation. In: F. van der Ploeg en A.J. Venables (red.), *The Economics of Resource Rich Economies*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- Goderis, B., en S. W. Malone (2015). Natural resource booms and inequality: Theory and evidence. In: F. van der Ploeg en A.J. Venables (red.), *The Economics of Resource Rich Economies*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.

Haan, J. de

- Broek, A. van den, en J. de Haan (2015/16). Halverwege de toekomst; welke van de vroegere cultuurscenario's ontvouwen zich? In: *Boekman*, jg. 27, nr. 105, p. 56-59.
- Haan, J. de (2015). Sociologie als collectief goed. In: *Mens en Maatschappij*, dl. 90, nr. 3, p. 217-219. DOI: 10.1557/MEM 2015.3.HAAN
- Nikken, P., en J. de Haan (2015). Guiding young children's internet use at home: Problems that parents experience in their parental mediation and the need for parenting support. In: *Cyberpsychology*, dl. 9, nr. 1, artikel: 3. DOI: 10.5817/CP2015-1-3.

Hart, J. de

- Hart, Joep de (2015). Een hemel in scherven. In: *Volzin, magazine voor religie en samenleving*, maart 2015.
- Hart, Joep de, en Paul Dekker (2015). Religie en vrijwilligerswerk. Het geloof en de werken: achtergrond en onderzoeksvragen. In: Govert Buijs en Marcel ten Hooven (red.), *Nuchtere betogen over religie: waarheid en verdichting over de publieke rol van godsdiensten*. Budel: Damon, 2015 (301-321).
- Hart, Joep de, en Paul Dekker (2015). Floating believers: Dutch seekers and the church. In: S. Hellemans en P. Jonkers (eds.), *The appeal of a Catholic minority Church in a world of seekers: christian philosophical studies xi*. Washington: The Council for Research in Values and Philosophy, 2015 (53-79).

Hoff, S.

- Vrooman, J. C., S.J.M. Hoff en M. Guiaux (2015). Descendants of Hardship: Prevalence, Drivers and Scarring Effects of Social Exclusion in Childhood. In: *Social Inclusion*, jg. 2015, dl.3, issue 4, p. 76-97. DOI: 10.17645/si.v3i4.129.

Houwelingen, P. van

- Boele, A., A. van Dixhoorn en P. van Houwelingen (2015). Vroeger voor Vandaag. Heden-verleden-vergelijkingen voor praktisch gebruik. In: *Beleid en Maatschappij*, jg. 42, nr. 3, p. 224-243.
- Houwelingen, P. van (2015). Politieke participatie en de omvang van het lokaal bestuur. In: *Bestuurswetenschappen*, jg. 69, nr. 1, p. 47-65.

Josten, E.

- Boer, A. de, en E. Josten (2015). Vrouwen, mannen, mantelzorg en betaald werk. In: W. Kruijswijk, A. Vethman en E. Wierda (red.), *Position paper 'Gendersensitief beleid bij gemeenten'*, p. 14-16. Den Haag: Nederlandse Vrouwen Raad.
- Graaf-Zijl, M. de, en E. Josten (2015). De toekomst van de onderkant van de arbeidsmarkt. In: *Sociaal Bestek. Tijdschrift voor werk, inkomen en zorg*, jg. 77, nr. 4, p. 58-60.
- Josten, E., en A. de Boer (2015). Mantelzorg en betaald werk bij vrouwen en mannen. In: *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken*, jg. 31, nr. 4, p. 414-429.
- Josten, E., en J.D. Vlasblom (2015). Beïnvloeden ontzietmaatregelen de houding van werkgevers ten opzichte van ouderen? In: *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken*, jg. 31, nr. 3, p. 314-329.

Kappelhof, J.

- Kappelhof, J.W.S. (2015). Surveying ethnic minorities: the impact of survey design on data quality. Dissertation. The Netherlands, Utrecht: Utrecht University. Utrecht University Repository <http://dspace.library.uu.nl/handle/1874/313224>
- Kappelhof, J.W.S. (2015). The Impact of Face-to-Face versus Sequential Mixed Mode Designs on the Possibility of Nonresponse Bias in Surveys among non-Western minorities in The Netherlands. In: *Journal of Official Statistics*, jg. 31, nr. 1, p. 1-31.

Klerk, M.M.Y. de

- Alders, Peter, Joan Costa-Font, Mirjam de Klerk en Richard Frank (2015). What is the impact of policy differences on nursing home utilization? The cases of Germany and the Netherlands. In: *Health Policy* (doi: 10.1016/j.healthpol.2015.02.006).
- Boer, A.H.de, en M.M.Y. de Klerk (2015). Zorgen voor elkaar: mantelzorg. In: M. Visser, D.J.H. Deeg, D.Z.B. van Asselt en R. van der Sande (red.), *Inleiding in de Gerontologie en geriatrie*, p.273-279. Houten: BSL.
- Boer, Alice de, en Mirjam de Klerk (2015). De helpende hand (column). In: *Perspectief*, uitgave van PCOB, februari, p. 49.
- Boer, Alice de, en Mirjam de Klerk (2015). Helpen brengt geluk (column). In: *Perspectief*, uitgave van PCOB, april, p. 49.
- Boer, Alice de, en Mirjam de Klerk (2015). Over en weer (column). In: *Perspectief*, uitgave van PCOB, juni, p. 49.
- Boer, Alice de, en Mirjam de Klerk (2015). De waarde van mantelzorg (column). In: *Perspectief*, uitgave van PCOB, oktober, p. 49.
- Boer, Alice de, en Mirjam de Klerk (2015). Zorg als samenspel (column). In: *Perspectief*, uitgave van PCOB, december/januari, p. 57.
- Boer, Alice de, Mirjam de Klerk en Peggy Schyns (2015). Wat willen mensen doen om een ander te helpen? In: *Gerōn*, jg. 17, nr. 1, p. 36-38.
- Klerk, Mirjam de (2015). Hoe kunnen ouderen gelukkig oud worden? In: Noëlle Sant en Dorly Deeg (red.), *Oud worden is normaal*, p. 39-42. Amsterdam: vu University Press.
- Klerk, Mirjam de, Alice de Boer, Inger Plaisier (2015). Wie zorgt er voor mensen met psychiatrische of verstandelijke problemen? In: *Sociale Vraagstukken*, gepubliceerd op 29 april 2015 (webpublicatie).
- Klerk, Mirjam de, Peggy Schyns, Alice de Boer, Inger Plaisier en Sjoerd Kooiker (2015). Nederland helpt. In: *Sociale Vraagstukken*, gepubliceerd op 15 december 2015 (webpublicatie).
- Klerk, Mirjam de, Alice de Boer, Inger Plaisier, Peggy Schyns en Sjoerd Kooiker (2015). Ondersteuning van informele helpers gaat niet vanzelf. In: *Sociaal Bestek*, jg. 77, nr. 1, p. 9-11.
- Klerk, M.M.Y. de, en A.M. Marangos (2015). Zorggebruik informele zorg. In: M. Visser, D.J.H. Deeg, D.Z.B. van Asselt, R. van der Sande (red.), *Inleiding in de Gerontologie en geriatrie*, p. 285-290. Houten: BSL.
- Plaisier, Inger, en Mirjam de Klerk (2015). Mogelijkheden en grenzen informele hulp. In: *Tijdschrift voor Verzorgenden*, jg. 125, nr. 3, p. 48-51.
- Plaisier, Inger, en Mirjam de Klerk (2015). Ouderenmishandeling: wat levert onderzoek op? In: *Podium Bio-Ethiek*, jg. 22, nr. 4, p. 3-6.
- Plaisier, Inger, en Mirjam de Klerk (2015). Ouderenmishandeling. Een verkenning naar aard en omvang. In: *Justitiële verkenningen*, jg. 41, nr. 6, p. 11-24.

Kullberg, J.

- Vermeij, L., en J. Kullberg (2015). Let op dat de stad geen saai feestje wordt. In: *Het Financieele Dagblad*, 7 juli 2015.
- Vermeij, L., en J. Kullberg (2015). Wordt de stad een exclusief feestje voor kansrijke stedelingen? www.socialevraagstukken.nl, 6 juli 2015.

Kullberg, J. (2015). 5 korte columns in de oneven edities van *Woonbondig, Uitgave van de Nederlandse Woonbond: De kracht van geloof; Muis in huis; Onwrikbaar; Waterscheiding; Ben ik te min? Ali B en de wijkagent*.

Kuyper, L.

Kuyper, L. (2015). Differences in workplace experiences between LGB and heterosexual employees. In: *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity*, jg. 2, p. 1-11.

Kuyper, L. (2015). Jonge homo's: gelijke rechten, meer problemen. *Demos*, jg. 31, p. 1-3.

Kuyper, L. (2015). Recensie van het boek 'The Wonder'. *Tijdschrift voor Seksuologie*, jg. 39, p. 53-54.

Kuyper, L., en H. Bos H. (2015). Mostly heterosexual and lesbian/gay young adults: Differences in mental health and substance use and the role of minority stress. Online first in *Journal of Sex Research*.

Kuyper, L., H. Fernee en S. Keuzenkamp (2015). A Comparative Analysis of a Community and General Sample of Lesbian, Gay, and Bisexual Individuals. Online first in *Archives of Sexual Behavior*.

Kuyper, L., H. Fernee en S. Keuzenkamp (2015). Wie je werft is wat je vindt. Een vergelijking van lesbische, homoseksuele en biseksuele (LHB) deelnemers geworven via HB- of algemene kanalen. In: *Tijdschrift voor Seksuologie*, 39, 3, p. 63-69.

Marangos, A.

Klerk, M.M.Y. de, en A.M. Marangos (2015). Zorggebruik informele zorg. In: M. Visser, D.J.H. Deeg, D.Z.B. van Asselt, R. van der Sande (red.), *Inleiding in de Gerontologie en geriatrie*, p. 285-290. Houten: BSL.

Merens, A.

Merens, Ans, Wilma Henderikse en Babette Pouwels (2015). Door het glazen plafond. Naar effectieve maatregelen voor meer vrouwen in de top. In: *Beleid en Maatschappij*, jg. 42, nr. 1, p. 6-31.

Noije, L. van

Noije, L. van (2015). Veiligheid en de rol van de burger. www.versvak.nl, 26 maart 2015.

Mensink, W.

Mensink, Wouter (2015). *Kun je een betere wereld kopen? De consument en het fairtrade complex*. Amsterdam: Boom Filosofie.

Mensink, W. (2015). Systeem- en leefwereld: hoe de kloof te dichten. SocialeVraagstukken.nl

Mensink, W. (2015). Duurzame fairtrade producten moeten de norm worden. In: *de Volkskrant*, 6 maart 2015.

Olsthoorn, M.

Olsthoorn, M. (2015). Institution-driven inequalities in the risk of temporary employment: job or skill based? The relative deregulation of temporary employment and its relation to inequalities in the risk of temporary employment. In: *European Sociological Review*, published online op 9 mei 2015, DOI: 10.1093/esr/jcv089.

Olsthoorn, M. (2015). *Flexible employment, precarious employees? Job-, employer- and institutional explanations for numerical flexibility, and its relation to precarious employment*. PhD Thesis, Amsterdam: University of Amsterdam.

Plaisier, I.

Plaisier, Inger, en Mirjam de Klerk (2015). Ouderenmishandeling: wat levert onderzoek op? In: *Podium Bio-Ethiek*, jg. 22, nr. 4, p. 3-6.

Plaisier, Inger, en Mirjam de Klerk (2015). Ouderenmishandeling. Een verkenning naar aard en omvang. In: *Justitiële verkenningen*, jg. 41, nr. 6, p. 11-24.

Putman, L.

Putman, Lisa, en Isolde Woittiez (2015). Op weg naar werk. Essay voor het symposium over participatie van kwetsbare groepen op 2 juli 2015 over de arbeidsparticipatie van zwakbegaafden en mensen met een licht verstandelijke beperking. In: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (szw), Directie Stelsel en Volksverzekeringen (S&V), *Sociale uitsluiting voorkomen van kwetsbare groepen. Inzichten en visie gebundeld*. Den Haag: ministerie van szw.

Putman, Lisa, en Isolde Woittiez (2015). Voor mensen met een lichtere verstandelijke beperking wordt meedoen steeds ingewikkelder. Tips voor gemeenten. In: *Sociaal Bestek*, jg. 77, nr. 2, p. 41-43.

Verbeek-Oudijk, D. , I. Woittiez, E. Eggink en L. Putman (2015). Wie krijgt zorg in Europa? In: *Gerōn*, jg. 2015, nr. 3, p. 62-65.

Putters, K.

Tweewekelijkse column in Het Financieele Dagblad

Putters, K. (2015). Baken tussen de wereld en de wijk. In: B. van den Barg e.a. (red.), *De vng onder voorzitterschap van Annemarie Jorritsma*. Den Haag: sdu.

Putters, K. (2015). Anders ouder. Ook wijzer? In: *Uitdagingen voor een goede oude dag. Verslag van de Elfde Jan Brouwer Conferentie*, maart 2015. Haarlem: Koninklijke Hollandse Maatschappij der Wetenschappen.

Putters, K. (2015). Moedig onderwijsbestuur. Essay n.a.v. Dag van Onderwijsbestuur, mei 2015. Den Haag: ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Putters, K. (2015). ZonMw als oliemannetje. In: *Mediator*, jg. 2015, nr. 12, juni.

Putters, K. (2015). We get older, but when do we also get wiser? In: *AMSj Amsterdam Medical Student journal*, guestcolumn, september 2015.

Putters, K. (2015). De ogen van mijn moeder. In: Mark Geels en Tim van Opijnen, *Nederland in Ideeën*. Amsterdam: Maven Publishing B.V.

Putters, K. (2015). Zinnvolle participatie. In: *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken*, jg. 2015, nr. 4.

Putters, K. (2015). *Voorbij de tweedeling: werken aan maatschappelijke waarde*. Heermalezing 29 oktober 2015.

Putters, K. Laten we gewoon afspreken dat 'druk zijn' niet langer de norm is. In: *Jongeren en werkstress: zeven wetenschappers over oorzaken en oplossingen*. Den Haag: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (geprint).

Putters, K. (2015). Leren van. Wat bestuurders in zorg en welzijn kunnen. December 2015, gasthoofdredacteurschap.

Ridder, J. den

Dekker, P., en J. den Ridder (2015). Vrijheid van meningsuiting is 'links' noch 'rechts'. In: *Financieel Dagblad*, 3 januari 2015.

Dekker, P., en J. den Ridder (2015). Vrijheid van meningsuiting: dat is toch typisch links of niet soms? *Sociale vraagstukken* 5 januari 2015 (<http://www.socialevraagstukken.nl/site/2015/01/05/vrijheid-van-meningsuiting-dat-is-toch-typisch-links-of-niet-soms/>).

Holsteyn, J. van, en J. den Ridder (2015). Europinie: Nederlandse burgers en houdingen ten aanzien van Europa. In: H. Vollaard, J. van der Harst en G. Voerman (red.), *Van Aanvallen! naar verdedigen? De opstelling van Nederland ten aanzien van Europese integratie 1945-2015*, p. 355-383. Den Haag: Boombestuurkunde.

Holsteyn, J. van, J. den Ridder en R. Koole (2015). From May's Laws to May's legacy. On the opinion structure within political parties. In: *Party Politics*, published online before print September 23, 2015, DOI: 10.1177/1354068815603242.

- Ridder, J. den (2015). Een linkse ledenpartij. Moeilijk, misbaar of beide? In: *Socialisme en Democratie*, jg. 75, nr. 2, p. 92-101.
- Ridder, J. den (2015). Een moderne linkse partij. In: *De Helling*, jg. 28, nr. 1.
- Ridder, J. den (2015). Partijleden niet te snel afschrijven. In: *Trouw*, 14 maart 2015.
- Ridder, J. den, J. van Holsteyn en R. Koole (2015). Party membership in the Netherlands. In: E. van Haute en A. Gauja (red.), *Party Members and Activist*, p. 134-150. London: Routledge.

Roos, S.A. de

- Brooks, F., A. Zaborskis, I. Tabak, M. del Carmen Granado Alcón, N. Zemaitiene, S. de Roos en E. Klemara (2015). Trends in adolescents' perceived parental communication across 32 countries in Europe and North America from 2002 to 2010. In: E. Kuntsche, B. E. Holstein en U. Ravens-Sieberer (red.), *Trends in young people's health and social determinants. European Journal of Public Health*, dl. 25 (supplement 2), p. 46-50.

Sadiraj, K.

- Kok, L., C. Berden, en K. Sadiraj (2015). Costs and benefits of home care for the elderly versus residential care: a comparison using propensity scores. In: *The European Journal of Health Economics*, dl. 16, nr. 2, p. 119-131.

Schyns, P.

- Boer, Alice de, Mirjam de Klerk en Peggy Schyns (2015). Wat willen mensen doen om een ander te helpen? In: *Gerōn*, jg. 17, nr. 1, p. 36-38.
- Klerk, Mirjam de, Alice de Boer, Inger Plaisier, Peggy Schyns en Sjoerd Kooiker (2015). Ondersteuning van informele helpers gaat niet vanzelf. In: *Sociaal Bestek*, jg. 77, nr. 1, p. 9-11.
- Klerk, Mirjam de, Peggy Schyns, Alice de Boer, Inger Plaisier en Sjoerd Kooiker (2014). Hoe betrekken we meer mensen bij de informele zorg? In: *Sociale vraagstukken*, gepubliceerd op 19 september 2014 (web-publicatie).

Sterckx, L.

- Sterckx, L. (2015). The Self-Arranged Marriage: Modern Muslim Courtship Practices in the Netherlands. In: E. Toguslu, S. Ozdemir en J. Leman (red.), *The Everyday Life Practices of Modern Muslims in Europe*. Leuven/Ithaka: Leuven University Press/Cornell University Press.
- Sterckx, L. (2015). Het Verdonk effect? Minder belangstelling onder Turkse en Marokkaanse Nederlanders voor partners uit het land van herkomst. In: *Justitiële Verkenningen*, JV 2015, nr. 4, p. 26.
- Sterckx, L., D. Berends en N. Rozema (2015). *Rapportage Cognitieve test Vragenlijst FORUM/Motivaction Arabische Herfst*. Utrecht: Labyrinth Onderzoek en Advies.
- Sterckx, L. (2015). Methode: Een webapplicatie voor enquêteurs. In: *Sociologie Magazine*, jg. 23, nr. 4, p. 28-30.
- Sterckx, L. (2015). Voetlicht: 'Positief-tegen-beter-weten-in.' In: *Sociologie Magazine*, jg. 23, nr. 4, p. 35.
- Sterckx, L. (2015). Methode: Data over etnische minderheden. In: *Sociologie Magazine*, jg. 23, nr. 3, p. 24-26.

Verbeek-Oudijk, D.

- Verbeek-Oudijk, D., M. Ras en E. Eggink (2015). Zorgkosten voor verstandelijk beperkten. In: *Economisch Statistische Berichten*, jg. 100, nr. 4706, p. 203-206.
- Verbeek-Oudijk, D., I. Woittiez, E. Eggink en L. Putman (2015). Wie krijgt zorg in Europa? In: *Gerōn*, jg. 2015, nr. 3, p. 62-65.

Vermeij, L.

- Vermeij, L., en J. Kullberg (2015). Let op dat de stad geen saai feestje wordt. *Het Financieele Dagblad*, 7 juli 2015.
- Vermeij, L., en J. Kullberg (2015). Wordt de stad een exclusief feestje voor kansrijke stedelingen? www.socialevraagstukken.nl, 6 juli 2015.
- Vermeij, L. (2015). In buurten en dorpen staan ouderen vaak aan de zijlijn. www.socialevraagstukken.nl, 30 januari 2015.
- Vermeij, L., en F. Thissen (2015). Schoonheid loont (een beetje). In: *Geografie*, januari, p. 10-13.

Vlasblom, J.D.

- Josten, E., en J.D. Vlasblom (2015). Beïnvloeden ontziemaatregelen de houding van werkgevers ten opzichte van ouderen? In: *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken*, jg. 31, nr. 3, p. 314-329.

Vrooman, C.

- Vrooman, C., en J.M. Wildeboer Schut (2015). Op rozen zitten, of op zwart zaad: Twee decennia inkomensongelijkheid. In: *Mens & Maatschappij*, jg. 3, nr. 4, p. 343-378. (DOI 10.5117/mem2015.3.vr00).
- Vrooman, J.C., S.J.M. Hoff en M. Guiaux (2015). Descendants of Hardship: Prevalence, Drivers and Scarring Effects of Social Exclusion in Childhood. In: *Social Inclusion*, jg. 2015, dl. 3, uitg. 4, p. 76-97. Doi: 10.17645/si.v3i4.129.
- Vrooman, C. (2015). *The use of reference budgets for national policy purposes*. Seminar 'Developing a common methodology for cross-nationally comparable reference budgets in Europe', European Commission, Brussels, 2 June 2015.
- Vrooman, C. (2015). 'Uw solidariteit is de mijne niet'; een terugblik op de rationaliteit van de Nationale Pensioendialoog. Den Haag: ResearchGate, december 2015.
- Vrooman, C. (2015). *De kosten van een krap budget*. Symposium 'Hoe duur is armoede?'. Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, Amsterdam, 8 januari 2015 (<http://knaw.nl/nl/actueel/nieuws/terugkijken-knaw-minisymposium-hoe-duur-is-armoede>).
- Vrooman, C. (2015). *Gezond en aantrekkelijk aan het werk?* Arbeidsdeskundige Collegetour (Najaarscongres NVvA/AKC), Ede, 12 november 2015.
- Vrooman, C. (2015). *Een wereld van verschil; Sociale segmentatie in Nederland volgens het Sociaal en Cultureel Rapport 2014*. Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, 28 april 2015.
- Putters, K., en C. Vrooman (2015). *Verskil in Nederland - hoofduitkomsten van het Sociaal en Cultureel Rapport 2014*. Sociaal-Economische Raad, 20 maart 2015.
- Vrooman, C. (2015) *Disparities in the Netherlands - Social and Cultural Report 2014*. Occasional Seminar European Commission, DG Employment, Social Affairs and Inclusion, Brussels, February 26, 2015.

Wennekers, A.M.

- Putte, B. van der, P. Verlegh, A. Wennekers, S. Welten, S. Mollen en M. Fransen (2015). *Gedragsverandering via campagnes 2.0. Aanvullende inzichten uit de wetenschappelijke literatuur*. (Onderzoeksrapport in opdracht van Dienst Publiek en Communicatie, ministerie van Algemene Zaken; referentie 3782046). Amsterdam: Amsterdam School of Communications Research (ASCoR), afdeling Communicatiewetenschap, Universiteit van Amsterdam.

Verschenen in 2015:

- Vandeberg, L., A.M. Wennekers, J.M.J. Murre en E.G. Smit (2016). Implicit and explicit measures: What their dissociations reveal about the workings of advertising. In: P. Verlegh, H. Voorveld en M. Eisend (ed.), *Advances in Advertising Research (dl. vi): The Digital, the Classic, the Subtle, and the Alternative*, p. 269-280. Wiesbaden: Springer Fachmedien.

Wennekers, A.M., L. Vandeberg, K. Zoon en E.A. van Reijmersdal (2016). Distinguishing implicit from explicit brand attitudes in brand placement research. In: P. Verlegh, H. Voorveld en M. Eisend (ed.), *Advances in Advertising Research (Vol. vi): The Digital, the Classic, the Subtle, and the Alternative*, p. 253-267. Wiesbaden: Springer Fachmedien.

Wildeboer Schut, J.M.

Vrooman, C., en J.M. Wildeboer Schut (2015). Op rozen zitten, of op zwart zaad: Twee decennia inkomensongelijkheid. In: *Mens & Maatschappij*, jg. 3, nr. 4 p. 343-378. (DOI 10.5117/mem2015.3.vroo).

Woittiez, I.

Putman, Lisa, en Isolde Woittiez (2015). Op weg naar werk. Essay voor het symposium over participatie van kwetsbare groepen op 2 juli 2015 over de arbeidsparticipatie van zwakbegaafden en mensen met een licht verstandelijke beperking. In: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (szw), Directie Stelsel en Volksverzekeringen (S&V), *Sociale uitsluiting voorkomen van kwetsbare groepen. Inzichten en visie gebundeld*.

Putman, Lisa, en Isolde Woittiez (2015). Voor mensen met een lichtere verstandelijke beperking wordt meedoen steeds ingewikkelder, Tips voor gemeenten. In: *Sociaal Bestek*, 2015, jg. 77, nr. 2, p. 41-43.

Verbeek-Oudijk, D. , I. Woittiez, E. Eggink en L. Putman (2015). Wie krijgt zorg in Europa? In: *Gerōn*, jg. 2015, nr. 3, p. 62-65.

SCP-extern: nevenactiviteiten en lidmaatschappen

Bijl, R.V.

- Lid Wetenschappelijke Adviescommissie VolksgezondheidsToekomstVerkenningen 2018
- Vice president Research Committee 55 'Social Indicators', International Sociological Association
- Voorzitter curatorium leerstoel J. de Haan (Erasmus Universiteit Rotterdam)
- Lid Adviesraad Sociale Statistieken van CBS
- Lid Core team Network for Social Reporting in Europe
- Raad van Toezicht Kwintes (maatschappelijke opvang en beschermd wonen), Zeist
- Voorzitter Raad van Toezicht Montessori Lyceum Herman Jordan, Zeist
- Raad van Toezicht Woningcorporatie Het Gooi en omstreken, Hilversum
- Voorzitter Knowledge Platform on Inclusive Development Policies in Africa
- Lid Maatschappelijke overkoepelende commissie van deskundigen tbv Strategisch Basisonderzoek (sbo)-programma, Vlaanderen
- lid Programmaraad Rathenau Instituut
- Referent Social Indicators Research

Boelhouser, J.

- Lid bestuur International Society of Quality of Life Studies (ISQOLS)
- Lid redactieraad Social Indicators Research
- Lid European Social Reporting Network
- Lid Klankbordgroep CBS speerpunt Sociale Samenhang, Welzijn en Belevingen
- Reviewer *Social Indicators Research*
- Reviewer *Journal of Happiness Studies*

Boer, A.H. de

- Lid Eurocarers, European Association Working for Carers
- Lid SER commissie Werken, leren, en zorgen in de toekomst'
- Lid wetenschappelijke begeleidingscommissie van het project 'Wie zorgt er voor de mantelzorger' (Leiden Universiteit)
- Reviewer voor: *Tijdschrift voor gezondheidswetenschappen*, *European Journal Of Ageing*

Broek, A. van den

- Lid adviesraad Erfgoedbalans, Rijksdienst Cultureel Erfgoed.
- Lid begeleidingscommissie Monitor Amateurkunst, ocw/Landelijk Kenniscentrum Cultuureducatie en Amateurkunst.
- Lid begeleidingscommissie onderzoek Oorlogsbronnen, NIOD.
- Gastredacteur van Boekman 105: Culturele Koersen

Bucx, F.

- lid van de editorial board van het tijdschrift *Journal of Family Theory & Review*
- reviewer voor *Journal of Marriage and Family*, *European Societies* en het *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken*
- lid begeleidingscommissie van ‘Do the right thing’: een onderzoek van Movisie naar interventies gericht op meer acceptatie van LHBT’s en het voorkomen van discriminatie
- lid begeleidingscommissie promotieonderzoek van Henriëtte Boersma naar effectiviteit interventie ‘Homo in de klas’ (promotor: prof. dr. Saskia Keuzenkamp)
- lid van netwerk van academici van het project ‘Wijkacademies en Meer’ van Stichting BMP

Campen, C. van

- Associate lector Toegepaste Gerontologie, hogeschool Windesheim
- reviewer *Tijdschrift voor Gerontologie en Geriatrie*, *Tijdschrift voor gezondheidswetenschappen* TSG

Dekker, P.

- Hoogleraar Civil society, Universiteit van Tilburg
- Redacteur *Nonprofit and Civil Society Studies* (Springer)
- Vice-voorzitter Research Committee 29 Psycho-politics van de International Political Science Association (IPSA)
- Secretaris Stichtingsbestuur Actief burgerschap
- Associate Religious Communities and Civil Society in Europe Project, Maecenata Instituut, Berlijn
- Lid Raad voor civiel-militaire Zorg en Onderzoek (RZO) (tot 1.7.2015)
- Lid bestuur Stichting Kiezersonderzoek Nederland (tot 1.4.2015)
- Lid Wetenschapsraad Duitsland Instituut UvA
- Lid Wetenschappelijke adviesraad Geven in Nederland (vu)
- Lid Adviescommissie Onderzoek Prodemos.
- Lid redactie Jaarboek Marktonderzoek van de Markt Onderzoek Associatie
- Lid redactieraad *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly* (Sage)
- Lid redactieraad *Journal of Civil Society* (Routledge)
- Lid redactieraad *Voluntas* (Springer)
- Lid redactieraad *Politics, Culture and Socialization* (Verlag Barbara Budrich)
- Lid redactieraad *Recerca* (Universitat Jaume I de Castelló, Spanje)
- Reviewer *American Journal of Sociology*, *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, *Journal of Civil Society*, *Voluntas*.

Draak, M. den

- Lid bestuur Nederlandse Vereniging voor Demografie

Echtelt, P. van

- lid redactie *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken*
- lid promotiecommissie K. Stam (Universiteit van Tilburg)
- lid Adviesraad subsidieprogramma Vakkundig aan het werk van ZonMw in opdracht van SZW.
- lid klankbordgroep Evaluatie Participatiewet ervaring van werkgevers

Eggink, E.

- plaatsvervangend lid van de Programmaraad van IPSE Studies
- Expertmeetings Algemene Rekenkamer: Onderzoek naar de regionale verschillen in de AWBZ

Gijsberts, M.

- Bestuurslid Nederlandse Sociologische Vereniging (NSV) (2015-heden).

Goderis, B.

- lid Ph.D. thesis committee Mohammad Hoseini (Tilburg University, November 2015)

Haan, J. de

- Bijzonder hoogleraar ICT, Cultuur en Kennissamenleving, EUR
- Full member onderzoekschool NESCOR
- Bestuursvoorzitter Stichting Get Oud
- Member advisory board Cyberpsychology
- Voorzitter kamer Educatie NTR
- Lid stuurgroep Media Tijdsbestedingsonderzoek (MTBO)
- Member editorial board of Media and Communication
- Lid redactie *Mens en Maatschappij*
- Lid nwo-beoordelingscommissie Creatieve industrie
- Lid adviesraad Erasmusprijs 2015: Wikipedia Foundation
- Lid CBS Expertgroep Gezondheid en Zorg.
- Promotor Marjon Schols proefschrift *Young, Online and connected*
- Reviewer voor: *Time and Society*, *Mens en Maatschappij*, 'Acco|Academic'

Hart, J. de

- Bijzonder hoogleraar vanwege Kerk & Wereld aan de Protestantse Theologische Universiteit
- Lid denktank Vrijzinnig Netwerk
- Lid redactieraad van *Tijdschrift voor Theologie*
- Lid programmacommissie nwo-programma Religie in de moderne samenleving
- Geassocieerd onderzoeker bij het Dominicaans Studiecentrum voor Theologie en Samenleving (DSTS)

Herweijer, L.

- Lid bestuur van de Divisie Onderwijs en Samenleving van de Vereniging voor Onderwijsresearch (VOR).
- Lid Adviesgroep Leerlingen/Studentenramingen (ALS) bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
- Lid Stuurgroep Evaluatieonderzoek voortijdig schoolverlaten bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
- Lid begeleidingscommissie Evaluatieonderzoek ‘Kinderfaculteit Pendrecht’.

Hoff, S.

- reviewer voor *Social Indicators Research*
- lid klankbordgroep Ervaringen van gemeenten met de Participatiewet (szw, uvt)
- lid begeleidingscommissie onderzoeksprogramma Armoede en Schulden szw

Josten, E.

- lid redactieraad *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken*
- lid klankbordgroep voor het SEO/vumc-onderzoek ‘Langer doorwerken met arbeidsbeperking’ (onderzoek in opdracht van szw)
- lid klankbordgroep CPB-studie ‘Kansrijk arbeidsmarktbeleid II’

Kappelhof, J.

- Kerngroeplid NPSO
- Lid van het core scientific team van de European Social Survey

Klerk, M.M.Y. de

- Lid redactie TSG
- Lid redactieraad *Gerōn, Tijdschrift over ouder worden en samenleving*
- Lid programmacommissie van het Nationaal panel chronisch zieken en gehandicapten (npcg) van het niveau
- Lid klankbordgroep onderzoek Minimale Dataset Verstandelijk Gehandicapten (vu)
- Reviewer TSG

Kooiker, S.E.

- lid begeleidingscommissie onderzoek naar Sociaal Economische Gezondheidsverschillen (ZonMw)
- docent Netherlands School of Public and Occupational Health (leverde bijdrage aan de module beheer, sturing en verbetering in de publieke gezondheid)

Kromhout, M.

- Lid van de International Association for the Study of Forced Migration (IASFM)

Kullberg, J.

- Lid redactie *Tijdschrift voor de Volkshuisvesting*
- Lid advisory board tijdschrift *Housing Studies*
- Columnist voor tijdschrift *Woonbondig* van De Nederlandse Woonbond
- Lid kunstcommissie B30

Kuyper, L.

- Lid Bestuur *Tijdschrift voor Seksuologie*
- Eindredacteur Literatuurbulletin *Tijdschrift voor Seksuologie*
- Affiliate van Research Institute of Child Development and Education; Faculty of Social and Behavioral Sciences; University of Amsterdam

Merens, J.G.F.

- Lid Alliantie Gender en Gezondheid
- Lid werkgroep European Gender Index van het European Institute for Gender Equality (EIGE) in Vilnius, Litouwen.

Noije, L. van

- Lid redactie *Mens & Maatschappij: tijdschrift voor sociale wetenschappen*
- Redacteur boeknummer *Mens & Maatschappij* 2016/4
- Lid reviewgroep (o.l.v. WODC) van Taskforce Beleidsalternatieven van V&J
- Lid klankbordgroep ‘Steden van waarde, perspectief voor stedelijke vernieuwing’ (2015), Platform 31 i.o.v. ministerie van BZK.
- Reviewer *Journal of press/politics*
- Reviewer *Journal of Common Market Studies*
- Reviewer *Tijdschrift voor Veiligheid*

Plaisier, I.

- Lid programmacommissie Panel Psychisch Gezien (Trimbos Instituut).

Putters, K.

- Lid Wetenschappelijke Adviesraad NVTZ
- Senior Member Nederlandse School voor Openbaar Bestuur (NOB)
- Member Scientific Committee European Health Management Association
- Voorzitter Programma Effectief Werken in de Jeugdzorg van ZonMw
- Lid Programmaraad Langdurende zorg van Vilans
- Bijzonder Ambtenaar Burgerlijke Stand gemeente Hardinxveld-Giessendam
- Voorzitter Raad van Advies Sociaal Domein, Gemeente Rotterdam
- Management Centrum vno-ncw De Baak, (Noordwijk/Driebergen), lid curatorium
- Lid curatorium Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
- Lid Raad Werk, Inkomen, Zorg en Onderwijs (RWIZO), (onderraad Ministerraad)
- Lid Commissie Werk, Inkomen, Zorg en Onderwijs (CWIZO) (voorportaal onderraad)

Ridder, J. den

- Bestuurslid van de Stichting Kiezersonderzoek Nederland (SKON) (vanaf 1.4.2015)
- Secretaris van de OR-SCP en namens de OR-SCP lid van de DOR VWS
- Reviewer voor *Beleid & Maatschappij*

Roos, S.A. de

- Lid HBSC-team Nederland (in samenwerking met uu en Trimbos instituut, internationaal onderzoek Health Behaviour in School-aged Children)
- Lid van promotiegroep van het project 'Wijkacademie Opvoeden en Meer' van Stichting BMP
- Reviewer voor: *European Early Childhood Education Research Journal* en *Early Child Development and Care*

Schyns, P.

- Bestuurslid Stichting Study of Happiness
- Bestuurslid International Society for Quality of Life Studies (ISQOLS)
- Reviewer *Social Indicators Research*

Spit, J.

- Adviserend Lid van de ESSNETH commissie
- Lid van het Platform regio en Ruimte van het CBS

Sterckx, L.

- Begeleidingscommissie van het onderzoek naar Schijnhuwelijken, WODC
- Redactielid *Sociologie Magazine*
- Bestuurslid Stichting LovingDay.NL

Stoop, I.

- Deputy Director Methodological European Social Survey (ESS)
- Council Member International Association of Survey Statisticians (IASS)
- Elected member International Statistical Institute (ISI)
- Chair European Statistical Advisory Committee (ESAC)
- Lid Advisory Council on Methodology and Quality (CBS)
- Lid Wetenschappelijke Adviesraad (WAR) DANS
- Voorzitter Afnemersraad Microdataservices (MiDaS) (CBS)
- Lid begeleidingscommissie doctoraat Caroline van der Plas (Katholieke Universiteit Leuven)
- Lid Steering Committee European Conference on Quality in Official Statistics 2016

Ten behoeve van Second International Conference on Survey Methods in Multinational, Multiregional and Multicultural Contexts (3MC 2016): Conference Executive Steering Committee, Conference Program Committee, Wiley monograph co-editor

Tiessen-Raaphorst, A.

- lid transitiegroep noc*nsf (doel: de verouderde structuren in de georganiseerde sport ter discussie stellen)
- lid platform sportdeelname (doel: meer eenheid in meten sportdeelname/ kennisverspreiding tussen onderzoekers en gemeentes)

Turkenberg, M.

- Lid Adviescommissie Passend onderwijs van nwo

Vermeij, L.

- Deelname jury ter beoordeling projecten Onderzoeksagenda Platteland (Vlaamse Landmaatschappij)
- Begeleiding promotieonderzoek Joost Gieling, Culturele Geografie, Rijksuniversiteit Groningen

Vrooman, C.

- bijzonder hoogleraar Sociale Zekerheid en Participatie, Faculteit Sociale Wetenschappen, Universiteit Utrecht
- lid redactieraad *Mens en Maatschappij*
- reviewer *Mens en Maatschappij*
- lid Raad van Advies Nibud
- lid begeleidingscommissie Ervaringsonderzoeken Participatiewet (szw)
- lid Reclame Code Commissie
- lid Kennisplatform Werk en Inkomen
- lid eu Expert Group on Reference Budgets

SCP-publicaties in 2015

- 2015-1 *Rapportage sport 2014* (2015). Annet Tiessen-Raaphorst. ISBN 978 90 377 0731 1
- 2015-2 *Media:Tijd in beeld. Dagelijkse tijdsbesteding aan media en communicatie* (Het culturele draagvlak, deel 14) (2015). Nathalie Sonck en Jos de Haan. ISBN 978 90 377 0732 8
- 2015-3 *Aanbod van arbeid 2014. Arbeidsdeelname, flexibilisering en duurzame inzetbaarheid* (2015). Jan Dirk Vlasblom, Patricia van Echtelt en Marian de Voogd-Hamelink. ISBN 978 90 377 0595 9
- 2015-4 *Zicht op zorggebruik. Ontwikkelingen in het gebruik van huishoudelijke hulp, persoonlijke verzorging en verpleging tussen 2004 en 2011* (2015). Inger Plaisier en Mirjam de Klerk. ISBN 978 90 377 0641 3
- 2015-5 *Surveying ethnic minorities. The impact of survey design on data quality* (2015). Joost Kappelhof. ISBN 978 90 377 0545 4
- 2015-6 *Maten voor gemeenten. Prestaties en uitgaven van de lokale overheid in de periode 2007-2012* (2015). Evert Pommer, Ingrid Ooms en Saskia Jansen. ISBN 978 90 377 0738 0
- 2015-7 *Concurrentie tussen mantelzorg en betaald werk* (2015). Edith Josten en Alice de Boer. ISBN 978 90 377 0550 8
- 2015-8 *Langer in Nederland. Ontwikkelingen in de leefsituatie van migranten uit Polen en Bulgarije in de eerste jaren na migratie* (2015). Mérove Gijsberts (SCP) en Marcel Lubbers (Radboud Universiteit). ISBN 978 90 377 0571 3
- 2015-9 *Gisteren vandaag. Erfgoedbelangstelling en erfgoedbeoefening* (Het culturele draagvlak, deel 15) (2015). Andries van den Broek en Pepijn van Houwelingen. ISBN 978 90 377 0665 9
- 2015-10 *Vrouwen, mannen en de hulp aan (schoon)ouders* (2015). Alice de Boer, Mirjam de Klerk en Ans Merens. ISBN 978 90 377 0745 8 (elektronische publicatie)
- 2015-11 *Jeugdzorg: verschil tussen budget en contract. Een voorbeeld uit de regio* (2015). Evert Pommer en Klarita Sadiraj. ISBN 978 90 377 0737 3 (elektronische publicatie)
- 2015-12 *Wel trouwen, niet zoenen. De houding van de Nederlandse bevolking tegenover lesbische, homoseksuele, biseksuele en transgender personen 2015* (2015). Lisette Kuyper. ISBN 978 90 377 0742 7
- 2015-13 *Migranten uit Midden- en Oost-Europese landen in Nederland door de tijd gevolgd. Een vergelijking tussen twee panelonderzoeken* (2015). Mérove Gijsberts (SCP), Marcel Lubbers (RU), Jaco Dagevos (SCP/EUR), Joost Jansen (EUR), Godfried Engbersen (EUR) en Erik Snel (EUR). ISBN 978 90 377 0744 1 (elektronische publicatie)
- 2015-14 *Ouderenmishandeling in Nederland. Inzicht in kennis over omvang en achtergrond van ouderen die slachtoffer zijn van ouderenmishandeling* (2015). Inger Plaisier en Mirjam de Klerk (red.) ISBN 978 90 377 0748 9
- 2015-15 *De onderkant van de arbeidsmarkt in 2025* (2015). Marloes de Graaf-Zijl, Edith Josten, Stefan Boeters, Evelien Eggink, Jonneke Bolhaar, Ingrid Ooms, Adri den Ouden en Isolde Woittiez. ISBN 978 90 377 0742 7 (elektronische publicatie)

- 2015-16 *Op afkomst afgewezen. Onderzoek naar discriminatie op de Haagse arbeidsmarkt* (2015). Iris Andriessen, Barbara van der Ent, Manu van der Linden en Guido Dekker. ISBN 978 90 377 0746 5
- 2015-17 *Co-wonen in context. Samenwonende generaties, mantelzorg en de kostendelersnorm in de AOW* (2015). Cok Vrooman, Alice de Boer, Jean Marie Wildeboer Schut, Isolde Woittiez en Mirjam de Klerk. ISBN 978 90 377 0750 2 (elektronische publicatie)
- 2015-18 *Niet van de straat. De lokale samenleving in globaliserende, groeiende steden* (2015). Lotte Vermeij en Jeanet Kullberg. ISBN 978 90 377 0753 3 (elektronische publicatie)
- 2015-19 *Wmo- en AWBZ-voorzieningen 2009-2012; Een nulmeting* (2015). Ab van der Torre en Lisa Putman. ISBN 978 90 377 0539 3
- 2015-20 *Vraag naar arbeid 2015* (2015). Patricia van Echtelt, Roelof Schellingerhout en Marian de Voogd-Hamelink. ISBN 978 90 377 0754 0
- 2015-21 *Nederland in Europees perspectief. Tevredenheid, vertrouwen en opinies* (2015). Jeroen Boelhouwer, Gerbert Kraaykamp en Ineke Stoop.(red.). ISBN 978 90 377 0756 4
- 2015-22 *Opvoeden in niet-westerse migrantengezinnen. Een terugblik en verkenning* (2015). Freek Bucx en Simone de Roos (red.). ISBN 978 90 377 0673 4
- 2015-23 *Vijf jaar Caribisch Nederland. Gevolgen voor de bevolking* (2015). Evert Pommer en Rob Bijl (red.). ISBN 978 90 377 0755 7
- 2015-24 *Meer democratie, minder politiek? Een studie van de publieke opinie in Nederland* (2015). Josje den Ridder en Paul Dekker. ISBN 978 90 377 0757 1
- 2015-25 *Pensioenen: solidariteit en keuzevrijheid. Opvattingen van werkenden over aanvullende pensioenen* (2015). Stella Hoff. ISBN 978 90 377 0758 8 (elektronische publicatie)
- 2015-26 *Vijf jaar Caribisch Nederland | Journalistieke samenvatting. Gevolgen voor de bevolking* (2015). Evert Pommer en Rob Bijl (red.); samengevat door Karolien Bais. ISBN 978 90 377 760 1 (elektronische publicatie)
- 2015-27 *Verzorgd in Europa: kerncijfers 2011. Een vergelijking van de langdurige zorg van 50-plussers in zestien Europese landen* (2015). Debbie Verbeek-Oudijk, Isolde Woittiez, Evelien Eggink en Lisa Putman. ISBN 978 90 377 0761 8 (elektronische publicatie)
- 2015-28 *Roemeense migranten. De leefsituatie in Nederland kort na migratie* (2015). Mérove Gijsberts (SCP) en Marcel Lubbers (RU) ISBN 978 90 377 0763 2
- 2015-29 *Keuzeruimte in de langdurige zorg. Veranderingen in het samenspel van zorgpartijen en cliënten* (2015). Mariëlle Non (CPB), Ab van der Torre (SCP), Esther Mot (CPB), Evelien Eggink (SCP), Pieter Bakx (EUR) en Rudy Douven (CPB). ISBN 978 90 377 0762 5 (elektronische publicatie)
- 2015-30 *55-plussers en seksuele oriëntatie. Ervaringen van lesbische, homoseksuele, biseksuele en heteroseksuele 55-plussers* (2015). Jantine van Lisdonk en Lisette Kuyper. ISBN 978 90 377 0766 3
- 2015-31 *Werelden van verschil. Over de sociaal-culturele afstand en positie van migrantengroepen in Nederland.* (2015). Redactie: Willem Huijnk, Jaco Dagevos, Mérove Gijsberts en Iris Andriessen. ISBN 978 90 377 0767 0
- 2015-32 *Pensions: solidarity and choice. Opinions of working people on supplementary pensions.* (2015). Stella Hoff. ISBN 978 90 377 0771 7 (elektronische publicatie)

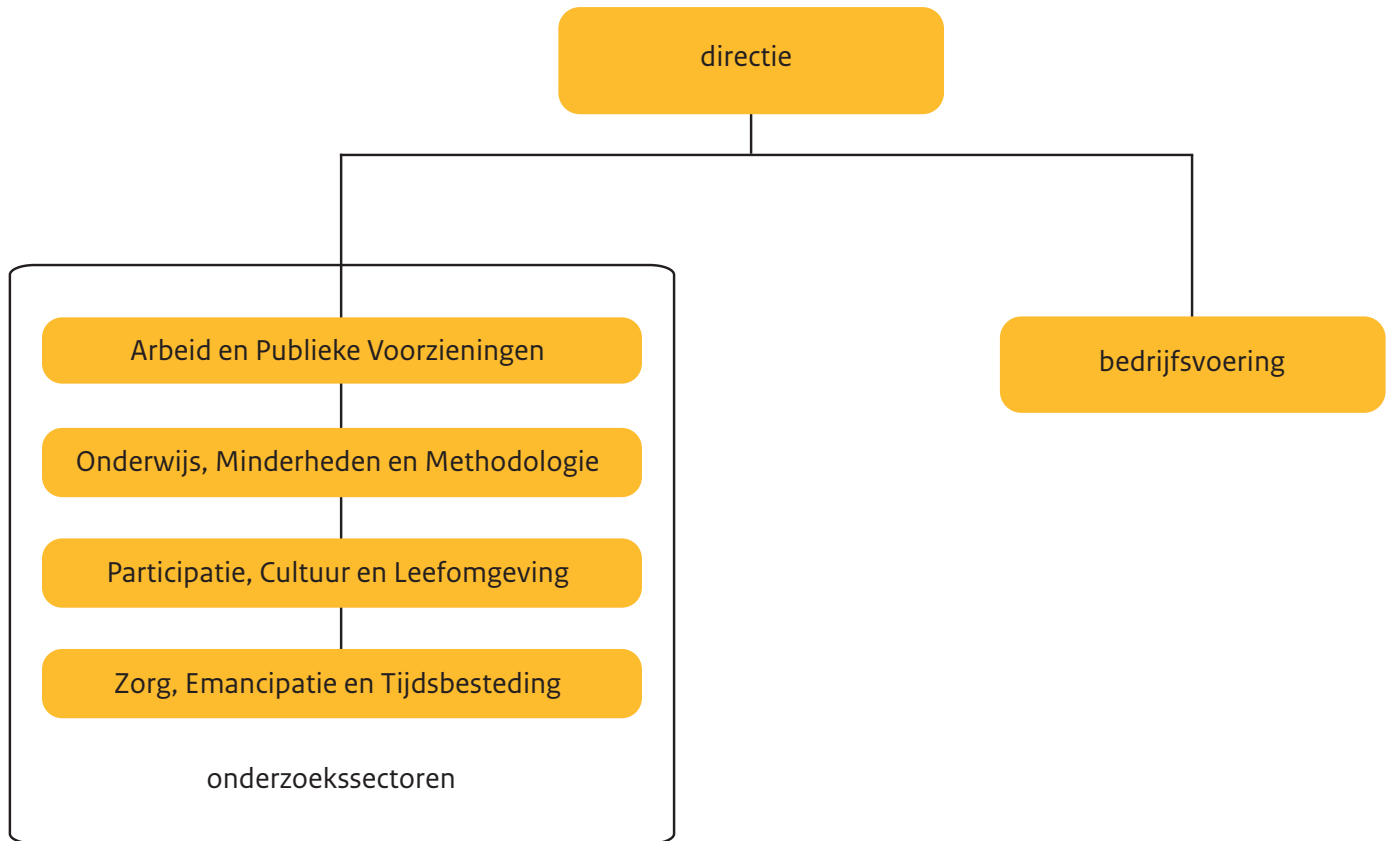
- 2015-33 *Public sector achievement in 36 countries. A comparative assessment of inputs, outputs and outcomes* (2015). Benedikt Goderis (red.) ISBN 978 90 377 0741 0
- 2015-34 *De sociale staat van Nederland 2015* (2015). Rob Bijl, Jeroen Boelhouwer, Evert Pommer en Iris Andriessen. ISBN 978 90 377 0768 7
- 2015-35 *Informeel hulp: wie doet er wat? Omvang, aard en kenmerken van mantelzorg en vrijwilligerswerk in de zorg en ondersteuning in 2014*(2015). Mirjam de Klerk, Alice de Boer, Inger Plaisier, Peggy Schyns en Sjoerd Kooiker. ISBN 978 90 377 0769 4
- 2015-36 *Betrokken wijken. Ervaringen van bewoners en professionals met wijkverbetering in vier (voormalige) aandachtswijken* (2015). Jeanet Kullberg, Lonneke van Noije, Esther van den Berg, Wouter Mensink en Malika Igalla, m.m.v. Hanneke Posthumus. ISBN 978 90 377 0764 9
- 2015-37 *Zorg vragen of zorg dragen? Een verkenning van de invloed van netwerken en inkomen op het gebruik van langdurige zorg door Nederlandse 55-plussers* (2015). Isolde Woittiez, Evelien Eggink, Debbie Verbeek-Oudijk en Alice de Boer. ISBN 978 90 377 0765 6 (elektronische publicatie)

Overige publicaties

- Burgerperspectieven 2015 | 1* (2015). Paul Dekker en Josje den Ridder. ISBN 978 90 377 0740 3
- Burgerperspectieven 2015 | 2* (2015). Josje den Ridder, Paul Dekker en Pepijn van Houwelingen. ISBN 978 90 377 0751 9
- Burgerperspectieven 2015 | 3* (2015). Paul Dekker, Pepijn van Houwelingen en Tom van der Meer. ISBN 978 90 377 0759 5
- Burgerperspectieven 2015 | 4* (2015). Paul Dekker, Rozemarijn van Dijk, Pepijn van Houwelingen, Wouter Mensink en Yvette Sol. ISBN 978 90 377 0772 4
- Gescheiden werelden?* (2014). Mark Bovens, Paul Dekker en Will Tiemeijer (red.). ISBN 978 90 377 0734 2. Gezamenlijke uitgave van het SCP en de WRR.

Medewerkers in 2015

Organogram

Directie

Prof. dr. K. (Kim) Putters, directeur
Dr. R.V. (Rob) Bijl, adjunct-directeur
Drs. E.M.H. (Eva) Lemaier, directiesecretaris

Sector Zorg, Emancipatie en Tijdsbesteding,

Prof. dr. J. (Jos) de Haan, sectorhoofd
Prof. dr. Ir. A.H. (Alice) de Boer, wetenschappelijk medewerker
Dr. A.J.E.H. (Freek) Bucx, wetenschappelijk medewerker
Dr. E.C.M. (Cretien) van Campen, senior wetenschappelijk medewerker
Dr. J.C.M. (Mariëlle) Cloin, wetenschappelijk medewerker
Dr. P.M. (Peteeke) Feijten, wetenschappelijk medewerker
Dr. M.M.Y. (Mirjam) de Klerk, senior wetenschappelijk medewerker
Dr. S.E. (Sjoerd) Kooiker, wetenschappelijk medewerker
Drs. M.A.M. (Anna Maria) Marangos, wetenschappelijk medewerker
Drs. J.G.F. (Ans) Merens, wetenschappelijk medewerker

Dr. I. (Inger) Plaisier, wetenschappelijk medewerker
Drs. W.J. (Wil) Portegijs, wetenschappelijk medewerker
Dr. S.A. (Simone) de Roos, wetenschappelijk medewerker
Dr. N.R.J.(Nathalie) Sonck, wetenschappelijk medewerker
Drs. Z.H. (Annet) Tiessen-Raaphorst, wetenschappelijk medewerker
Dr. K. (Kirsten) Visser, wetenschappelijk medewerker
Dr. A.M. (Annemarie) Wennekers, wetenschappelijk medewerker

Sector Arbeid en publieke voorzieningen,

Prof. dr. J.C. (Cok) Vrooman, sectorhoofd
Dr. S. (Simone) Croezen, wetenschappelijk medewerker
Dr. P. (Patricia) van Echtelt, wetenschappelijk medewerker
Dr. E. (Evelien) Eggink, senior wetenschappelijk medewerker
Dr. B.V.G. Goderis, wetenschappelijk medewerker
Dr. S.J.M. (Stella) Hoff, wetenschappelijk medewerker
Ing. S. (Saskia) Jansen, onderzoeksmedewerker
Dr. E. (Edith) Josten, wetenschappelijk medewerker
Dr. M. (Martin) Olsthoorn, wetenschappelijk medewerker
Drs. I.L. (Ingrid) Ooms, wetenschappelijk medewerker
Dr. E.J. (Evert) Pommer, senior wetenschappelijk medewerker
Drs. L. (Lisa) Putman, wetenschappelijk medewerker
Drs. M. (Michiel) Ras, wetenschappelijk medewerker
Dr. K. (Klarita) Sadiraj, wetenschappelijk medewerker
Drs. A.G.J. (Ab) v.d. Torre, wetenschappelijk medewerker
D. (Debbie) Verbeek-Oudijk MSc, wetenschappelijk medewerker
Dr. ir. M.C. (Maroesjka) Versantvoort, senior wetenschappelijk medewerker
Dr. J-D. (Jan Dirk) Vlasblom, wetenschappelijk medewerker
M. (Marian) de Voogd-Hamelink, onderzoeksmedewerker
Drs. J.M. (Jean Marie) Wildeboer Schut, wetenschappelijk medewerker
Dr. I.B. (Isolde) Woittiez, senior wetenschappelijk medewerker

Sector Onderwijs, minderheden en methodologie,

Prof. dr. J.M. (Jaco) Dagevos, sectorhoofd
Ir. P. (Patty) Adelaar, wetenschappelijk medewerker
Dr. I. (Iris) Andriessen, wetenschappelijk medewerker
L. (Linda) Bakker, AiO (tot 1 juni 2015)
H. (Henk) Fernee MSc, wetenschappelijk medewerker
Dr. M.I.L. (Merove) Gijsberts, senior wetenschappelijk medewerker
Drs. L.J. (Lex) Herweijer, wetenschappelijk medewerker
Dr. W. (Willem) Huijink, wetenschappelijk medewerker
Dr. J. (Jurjen) Iedema, wetenschappelijk medewerker
Drs. J.W.S. (Joost) Kappelhof, wetenschappelijk medewerker

Dr. L. (Lisette) Kuijper, wetenschappelijk medewerker
Drs. J. (Jantine) van Lisdonk, wetenschappelijk medewerker
Dr. (Yvette) Sol, wetenschappelijk medewerker
Ir. J. (Jan) Spit, wetenschappelijk medewerker
Dr. L. (Leen) Sterckx, wetenschappelijk medewerker
S.R. (Sander) Steijn MSc, wetenschappelijk medewerker
Dr. I.A.L. (Ineke) Stoop, senior wetenschappelijk medewerker
Dr. M.C.M. (Monique) Turkenburg, senior wetenschappelijk medewerker
Dr. H.M.G. (Ria) Vogels, wetenschappelijk medewerker
Dr. K. (Karin) Wittebrood, senior wetenschappelijk medewerker

Sector Participatie en cultuur en leefomgeving,

Prof. dr. P. (Paul) Dekker, sectorhoofd
Dr. E.M. (Esther) v.d Berg, wetenschappelijk medewerker
Dr. J. (Jeroen) Boelhouwer, wetenschappelijk medewerker
Dr. A. (Andries) van den Broek, senior wetenschappelijk medewerker
Dr. M. (Maaïke) den Draak, wetenschappelijk medewerker

Prof. dr. J.J.M. (Joep) de Hart, senior wetenschappelijk medewerker
Dr. ir. P. (Pepijn) van Houwelingen, wetenschappelijk medewerker
Dr. M.H.C. (Mariska) Kromhout, senior wetenschappelijk medewerker
Dr. J. (Jeanet) Kullberg, senior wetenschappelijk medewerker
Drs. W. (Wouter) Mensink, wetenschappelijk medewerker
Dr. L.L.J. (Lonneke) van Noije, wetenschappelijk medewerker
Dr. J. (Josje) den Ridder, wetenschappelijk medewerker
Dr. P. (Peggy) Schyns, wetenschappelijk medewerker
Ir. J.H.M. (Anja) Steenbekkers, wetenschappelijk medewerker
Dr. L. (Lotte) Vermeij, wetenschappelijk medewerker
Dr. C. (Frieke) Vonk, wetenschappelijk medewerker

Bedrijfsvoering

A. (Antoinette) Knevel, afdelingshoofd
Ing. E. (Erminio) Ballerini, systeembeheerder
V. (Vimala) Beijnen, medewerker publicatiezaken
J. (Jeanine) Borst-den Hamer, adviseur informatievoorziening
Ir. L. (Leen) Both, senior ICT-adviseur
Drs. R. (Richard) van den Brink, uitgever
G.W. (Gijs) Hartog, medewerker DIV
V. (Victor) Huijter, medewerker
B.P. (Trix) Jansen, directiesecretaresse
Drs. S.E. (Sarah) Kannevorff, ICT-adviseur
J. (Jan) de Kievit, adviseur financiën

A.C. (Letty) Krapels, medewerker publicatiezaken
J. (Julia) van der Lans-Hogervorst, directiesecretaresse
J.J. (Jenny) Lekahena-de Wolf, managementondersteuner
P. (Patricia) Rowel, adviseur financiën
I. (Irma) Schenk, communicatieadviseur
A.M.H.J. (Astrid) Smits-Kleinen, medewerker bibliotheek
G.W.M. (Gerry) Vieveen-van Schaijik, medewerker financiële administratie
Drs. R. (Rene) Vink, informatiespecialist